

(Oruc tutmaq) sayı müəyyən olan (bir ay) günlərdir. (Bu günlərdə) sizdən xəstə və ya səfərdə olanlar tutmadığı günlər qədər başqa günlərdə oruc tutmalıdırlar. Oruc tutmağa taqəti olmayanlar isə (hər günün əvəzində) bir yoxsulu doyducaq qədər fidyə verməlidirlər. Hər kəs könüllü xeyir iş görərsə (həm oruc tutub, həm də fidyə verərsə), bu onun üçün daha yaxşı olar. Bilsəniz oruc tutmaq sizin üçün nə qədər xeyirlidir!

(Qurani-Kərim, əl-Bəqərə, 184)

Ramazan ayı iyunun 7-də başlayır

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMİ) Qazilər Şurası və Elmi-Dini Şurası bu ilki Ramazan ayı ilə bağlı fətva verib. Fətva mayın 26-da QMİ-də Şeyxülislam Hacı Allahşükür Paşazadənin sədrliyi ilə keçən dindarların toplantısında verilib.

Fətvada deyilir ki, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Şamaxı Astrofizika Rəsədxanasının bu ilki hesablamalarına əsasən, ölkə ərazimizin üfünə uyğun olaraq Ramazan ayının 1-i Ayın görünməsi ilə miladi təqvimlə 7 iyun 2016-cı ilə təsadüf edəcək. Ayın görüldüyü andan etibarən dinimizin vacib əməllərindən sayılan orucluğu ibadətə başlayacaq. Oruc ibadətini fərqli qaydalar əsasında bütün səmavi dinlərdə Uca Yaradan tərəfindən vacib buyurulub.

səh. 13

Dinimiz
milli-mənəvi
sərvətimizdir.

İlham

www.scwra.gov.az

Cəmiyyət və Din

TƏSİSÇİ: Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi

№ 05 (298) / MAY 2016-cı il

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2015-ci ildə "Dünyada ilin adamı" seçilib

Dövlət başçısı "The Business Year" jurnalının baş redaktorunu və direktorunu qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 25-də "The Business Year" jurnalının baş redaktoru Leland Rays və jurnalın direktoru xanım Betül Çakaloğlunu qəbul edib.

"The Business Year" jurnalının baş redaktoru Leland Rays Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin İstanbulda keçirilən Dünya Humanitar Sammitində iştirakının və çıxışının önəmini vurğulayıb. O, Azərbaycanın

beynəlxalq əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi və dünyada gedən iqtisadi proseslərdəki rolunu qeyd edib.

Dünya Humanitar Sammitinin əhəmiyyətinə toxunan Prezident İlham Əliyev Sammitin bu formatda ilk beynəlxalq humanitar tədbir olduğunu vurğulayaraq tədbirin gündəliyinin geniş sahələri əhatə etdiyini deyib. Beynəlxalq iqtisadi əməkdaşlıq məsələlərinə

toxunan dövlətimizin başçısı Azərbaycanın dünya iqtisadi sistemində inteqrasiya olunması istiqamətində görülən işlərdən danışıb.

"The Business Year" jurnalının direktoru xanım Betül Çakaloğlu jurnalın gördüyü işlər barədə dövlətimizin başçısına məlumat verib. Altı ilə yaxın bir müddətdə ölkəmiz ilə əməkdaşlıq etdiklərini vurğulayan xanım Betül Çakaloğlu jur-

nalın dünyanın müxtəlif qitələri və ölkələrində yaxşı əlaqələr qurduğunu deyib.

"The Business Year" jurnalının baş redaktoru Leland Rays Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyinə verdiyi əhəmiyyətli töhfəyə, "Cənub Qaz Dəhlizi", "Şahdəniz-2", TANAP və TAP layihələrinin yaradılması və həyata keçirilməsi, mühüm beynəlxalq idman tədbirlərinin, o cümlədən birinci Avropa Oyunlarının nümunəvi təşkilinə və Azərbaycanın çox böyük potensialının dünyada təbliğinə, "Şərqi-Qərbi", "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılması ilə bağlı göstərdiyi səylərə, Azərbaycanı əhəmiyyətli transmilli nəqliyyat layihələrinin mərkəzinə çevirdiyinə, sivilizasiyalar və mədəniyyətlər arasında dialoqun inkişaf etdirilməsinə verdiyi böyük dəstəyə, multikultural dəyərlərin təşviqi ilə bağlı beynəlxalq humanitar tədbirlərin keçirilməsi və regionda sülh və təhlükəsizliyin təmin olunması ilə bağlı digər uğurlu fəaliyyətinə görə rəhbərlik etdiyi jurnalın Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevi 2015-ci ildə "Dünyada ilin adamı" mükafatına layiq gördüyünü

deyib və mükafatı dövlətimizin başçısına təqdim edib.

Dövlətimizin başçısı "The Business Year" jurnalının "Dünyada ilin adamı" mükafatına layiq gördüyünə görə minnətdarlığını bildirib. Prezident İlham Əliyev jurnalın baş redaktoru Leland Raysın təqdimatında Azərbaycanın həyata keçirdiyi siyasətin ən əhəmiyyətli istiqamətlərinin qeyd olunduğunu vurğulayaraq iqtisadi şaxələndirmə, enerji təhlükəsizliyi, multikulturalizm, Azərbaycanın beynəlxalq nəqliyyat mərkəzinə çevrilməsi və bu infrastrukturaya investisiyaların yatırılması kimi məsələlərin əldə olunmasında regional əməkdaşlığın əhəmiyyətini qeyd edib. Regional əməkdaşlığın yalnız qarşılıqlı inama əsaslandığını deyən dövlətimizin başçısı qarşılıqlı inamın isə multikultural, dini və etnik dözümlülük kimi dəyərlərin təşviqi ilə yaradıldığını bildirib. Bütün bu dəyərlərə görə qürur duyduğunu qeyd edən Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın təbliğinə və ölkəmizlə bağlı həqiqətləri beynəlxalq auditoriyaya çatdırdıqlarına görə "The Business Year" jurnalına təşəkkürünü ifadə edib.

Sonda xatirə şəkli çəkdirilib.

Dövlət Komitəsi sədrinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti İranda rəsmi səfərdə olub

səh. 2-3

Azərbaycançılıq ideyasının banisi

səh. 8-10

Nic qəsəbəsində "Paxa" bayramı keçirilib

səh. 11

28 MAY - İtirilmiş dövlətçiliyimizin bərpa edildiyi gün

səh. 15

Londonda Azərbaycanın dini tolerantlıq və birgə yaşayış modeli müzakirə edilib

Azərbaycan Respublikasının millətlərarası, multikulturalizm və dini məsələlər üzrə dövlət müşaviri Kamal Abdullayev, Azərbaycanı Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMI) sədri, şeyxülislam Allahşükür Paşazadə, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin (BBMM) icraçı direktoru Azad Məmmədov və ənənəvi dini konfessiyaların başçıları – Rus Pravoslav Kilsəsinin Bakı və Azərbaycan Yeparxiyasının arxiyepiskopu Aleksandr İşein, Bakı dağ yəhudiləri dini icmasının başçısı Milix Yevdayevdən ibarət

nümayəndə heyəti Böyük Britaniyada səfərdə olublar. Səfər çərçivəsində nümayəndə heyəti Britaniyada fəaliyyət göstərən "Faith Matters" təşkilatı tərəfindən Londonda "Azərbaycanın dini tolerantlıq və birgə yaşayış modeli" mövzusunda keçirilən konfransda iştirak edib, Oksford Universitetinin nəzdindəki İslam Araşdırmaları Mərkəzində olub, bu ölkənin Xarici İşlər Nazirliyi və parlamentinin rəsmiləri ilə, eyni zamanda burada fəaliyyət göstərən "Üç İncan Forumu" (Three Faiths Forum) təşkilatının idarə heyəti ilə görüşüblər.

Nümayəndə heyəti "Azərbaycanın dini tolerantlıq və birgə yaşayış modeli" mövzusunda Londonda keçirilən konfransda, həmçinin görüşlərdə Azərbaycanındakı multikultural və tolerantlıq mühitindən danışaraq, tarix boyu ölkəmizdəki müxtəlif dinlərin və xalqların nümayəndələrinin dostluq və mehribanlıq şəraitində birgə yaşadıqlarını, bu təcrübənin Britaniyada və digər ölkələrdə öyrənilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıblar. Bildirilib ki, Azərbaycan hökuməti ölkədə bu

zənginliyi qoruyub saxlamağa həmişə böyük diqqət yetirib. Bunun isə əsasında Ulu Öndər Heydər Əliyevin şəxsi nümunəsi durur. Bu gün isə Prezident İlham Əliyevin yüksək diqqət və qayğısı nəticəsində multikulturalizm dövlət siyasətinin əsas xətti kimi inkişaf etməkdədir.

Həmçinin qeyd olunub ki, dini və mədəni zənginliyimizə olan münasibətimizin ən gözəl göstəricilərindən biri torpaqlarımızın 20 faizini işğal edən, həmvətənlərimizi qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə salan

Ermənistan ilə müharibə şəraitində olmağımıza baxmayaraq, Bakının mərkəzində erməni kilsəsinin dini və mədəni abidə kimi qorunub saxlanılmasıdır.

Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında məlumat verən Kamal Abdullayev Azərbaycanın beynəlxalq qurumların münaqişə ilə bağlı qəbul etdiyi qərarlara hörmətlə yanaşdığını və məsələnin tezliklə sülh yolu həll edilməsinin tərəfdarı olduğunu diqqətə çatdırıb.

Konfrans və görüşlərdə Britaniya və Azərbaycanın multikulturalizm, dini tolerantlıq mövzularında təcrübələri bölüşdürülüb, antisemitizm, ksenofobiya və s. mövzularda müzakirələr aparılıb.

Dövlət Komitəsi sədrinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti İranda rəsmi səfərdə olub

Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlının rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti mayın 22-26-da İran İslam Respublikasında rəsmi səfərdə olub.

Mayın 23-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "2016-cı ilin Azərbaycan Respublikasında "Multikulturalizm ili" elan edilməsinə dair Tədbirlər Planı"na uyğun olaraq Təbriz şəhərində "Radikalizmlə mübarizədə İslam həmrəyliyi" devida "Azərbaycan - İslam mədəniyyətinin incisi" adlı fotosərgi açılıb. Mərasimdə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı, Təbriz şəhər bələ-

diyyəsinin sədri Sadiq Nəcəfi, İranın Şərqi Azərbaycan valisinin müavini Səid Şəbüstəri, ziyalılar, şəhər ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak ediblər.

Təbriz bələdiyyəsinin muzeyində keçirilən fotosərgidə Azərbaycanın Bakı, Naxçıvan, Gəncə, Astara və başqa şəhərlərindəki məscidlərin böyük formatlı fotoları nümayiş etdirilib. Sərgidə, həmçinin Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş Dağlıq Qarabağ bölgəsindəki məscidlər haqqında materiallar yer alıb.

Sərginin açılışında iştirak edən Təbriz şəhərinin sakinlərinə məscidlər haqqında ətraflı məlumat verilib. Qeyd olunub ki, ermənilər Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsini yalnız hərbi təcavüzə deyil, həm də mənəvi təcav-

üzə məruz qoyublar. Qədim Şuşa və Ağdam şəhərlərindəki məscidlər ermənilər tərəfindən dağıdılıb və təhqir edilib. Bu, ermənilərin İslam mənəviyyətinə təcavüzü deməkdir.

* * *

Həmin gün Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı İranın Ali Rəhbərinin nümayəndəsi Ayətullah Müctəhid Möhsün Şəbüstəri ilə görüşüb.

Görüş zamanı Prezident İlham Əliyevin 2016-cı il Azərbaycanında "Multikulturalizm ili" elan etməsindən danışan Mübariz Qurbanlı bildirib ki, Azərbaycan həmişə dünyada müxtəlif xalqların dinc yanaşı yaşamasının tərəfdarı olub. Bu gün ölkəmizdə azsaylı xalqların mehribanlıq şəraitində yaşaması digər ölkələr üçün nümunədir: "Təəssüf

ki, dünyanın bəzi regionlarında dini və etnik zəmində qarşıdurmalar mövcuddur və bu qarşıdurmalar nəticəsində minlərlə insan qətlə yetirilir. İslam dini adından sui-istifadə edərək terrorçuluqla məşğul olan silahlı qruplaşmaların qarşısını almaq üçün İslam dinini düzgün təbliğ etmək lazımdır".

Diqqətə çatdırılıb ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev xalqın təkidlə tələbi ilə ölkə rəhbərliyinə qayıtdıqdan sonra cəmiyyətdə, xüsusilə gənclər arasında milli-mənəvi dəyərlərin möhkəmlənməsini diqqət mərkəzində saxlayırdı. Azərbaycan xalqının mənəvi dəyərləri İslam dini üzərində formalaşmış. Müstəqilliyin ilk illərində ölkəmizdə cəmi 17 məscid vardısa, bu gün artıq onların sayı 2050-yə çatıb. Prezident

Dövlət Komitəsi sədrinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti İranda rəsmi səfərdə olub

➔ 2 İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə tikilib istifadəyə verilən Heydər məscidi möhtəşəmliyi ilə diqqəti cəlb edir. Bu məsciddə, eyni zamanda 7 min insan ibadət edə bilər.

Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünə toxunan M.Qurbanlı deyib ki, ermənilər məscidləri dağıtmaqla yalnız Azərbaycana qarşı deyil, həmçinin İslam dininə etiqad edənlərə qarşı təhqiramiz hərəkət ediblər.

Dağlıq Qarabağın Azərbaycana məxsus olduğunu qeyd edən Ayətullah Şəbüstəri bildirib ki, işğal olunan torpaqlar qaytarılmalıdır. O, dünyada müsəlmanlara qarşı ayrı-seçkiliyin mövcud olduğunu deyib, İslam həmrəyliyinin zərurətini vurğulayıb.

Görüşdə dini sahədə əlaqələrlə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

* * *

Səfər çərçivəsində Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz

Qurbanlı İİR-nin Şərqi Azərbaycan vilayətinin valisi İsmayıl Cabbarzadə, daha sonra isə Təbriz şəhərinin meri Sadiq Nəcəfi ilə görüşüb.

İran və Azərbaycanın qonşu dövlət, xalqlarımızın isə eyni tarixə və mədəniyyətə malik olduğunu xatırladan Mübariz Qurbanlı bildirib ki, bu realıqları nəzərə alan hər iki ölkənin dövlət başçısı bütün sahələrdə əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişaf etdirilməsinə önəm verir. Yaxın əlaqələrin qurulması xalqlarımızın maraqlarını əks etdirir.

Dünyada baş verən siyasi proseslər İslam aləminin həmrəyliyini zərurətə çevirib. Tarix boyu birgə yaşamış Azərbaycan və İran xalqlarının yaxınlığı dövlətlərin əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafına təkan verir.

Qeyd edək ki, Azərbaycan nümayəndə heyəti Azərbaycan

Xalq Cümhuriyyətinin yaradılmasının 98-ci ildönümü münasibətilə Təbriz şəhərində keçirilən rəsmi qəbulda da iştirak edib. Azərbaycanın bu şəhərdəki baş konsulluğunun təşkilatçılığı ilə keçirilən təntənəli tədbirdə baş konsul əvəzi Şahin Əhmədov çıxış edərək, deyib ki, 1918-ci il mayın 28-də Azərbaycan Şərqdə ilk dəfə olaraq öz müstəqilliyini elan edib və demokratik dövlət qurub. Bu dövlət cəmi 23 ay yaşasa da, tarixdə mühüm izlər buraxıb. Azərbaycan xalqı bütün dünyaya göstərib ki,

müstəqil və demokratik dövlət qurub onu inkişaf etdirməyə qadirdir.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı isə çıxışında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması, fəaliyyəti və tarixi əhəmiyyəti haqqında danışıb. O, XX əsrin sonunda Azərbaycan xalqının 70 illik əsarətdən sonra yeni-

dən müstəqilliyə qovuşduğunu, bu müstəqilliyin Ümummilli Lider Heydər Əliyevin sayəsində qorunub saxlandığını bildirib. Ulu Öndərin əsasını qoyduğu hüquqi və dünyəvi dövlət siyasətinin bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildiyi, Azərbaycanın ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, elmi-mədəni həyatında və beynəlxalq əlaqələrində böyük nailiyyətlər əldə olunduğu vurğulanıb.

İranın Şərqi Azərbaycan vilayətinin valisinin müavini Səid Şəbüstəri Xiyabanı İran-Azərbaycan əlaqələrinin əhəmiyyətindən, ortaq dəyərləri-

mizdən söhbət açıb. O, İran tərəfinin təbriklərini Azərbaycan rəhbərliyinə və xalqına çatdırıb.

Sonra Milli Məclisin mədəniyyət komitəsinin sədri Rafaf Hüseynov çıxış edərək Azərbaycan və İran xalqlarının ortaq tarixi və mədəniyyəti haqqında tədbir iştirakçılarına məlumat verib.

Çıxışlardan sonra Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafını, turizm potensialını, mədəniyyətini və İranla dostluq münasibətlərini əks etdirən film nümayiş olunub.

Tədbirdə İranın dövlət rəsmiləri, Türkiyə Respublikasının Təbrizdəki baş konsulu, kütləvi informasiya vasitələrinin və şəhər ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak ediblər.

Dövlət İdarəçilik Akademiyasında "Fitnə" sənədli filminə baxış keçirilib

Mayın 18-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasında Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sifarişilə çəkilən "Fitnə" sənədli filminə baxış keçirilib. Tədbirdə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı, Akademiyanın rektoru, akademik Urxan Ələkbərov,

Akademiyanın müəllim və tələbələri, eləcə də filmin yaradıcı heyəti, ssenari müəllifi Nadir Bədəlov, məsləhətçiləri Səyavuş Heydərov və Gündüz İsmayilov iştirak ediblər.

"Fitnə" filminin gənclərin maarifləndirilməsi, milli-mənəvi dəyərlərimizə bağlılığının gücləndirilməsi, ölkəmizdə mövcud tolerant mühitin qorunması

və təbliği baxımından böyük əhəmiyyət daşıdığı deyən Urxan Ələkbərov gənclərin radikal dini cərəyanların təsiri altına düşməməsi üçün bu tipli maarifləndirici filmlərin çəkilməsinin və istiqamətləndirici tədbirlərin daha çox keçirilməsinin önəmini vurğulayıb.

Mübariz Qurbanlı isə bildirib ki, bu gün dünyada İslam və digər dinlərdən başqa məqsədlər üçün istifadə edilən radikal qüvvələr var. Bu radikal qüvvələr xüsusilə gəncləri öz sıralarına cəlb etməyə çalışırlar. Bu cür təbliğatların qarşısının alınmasında maarifləndirmə tədbirləri vacibdir və bu səpkidə olan sənədli filmlər radikal qruplara qoşulanların sayının azalmasına təsirini göstərəcəkdir. Çünki gəncləri dini

radikal qrupların təsirindən qorumaq üçün təbliğat vasitələrindən biri də filmlərdir. Dövlət Komitəsi dini radikalizmlə mübarizə çərçivəsində sənədli filmin təbliğat baxımından qısa vaxtda ciddi uğur qazanacağını hesab edərək, radikalizmlə mübarizənin dini, psixoloji, hüquqi, siyasi və mənəvi tərəflərinin işıqlandırıldığı "Fitnə" adlı sənədli film hazırlayıb. Komitə

sədri deyib ki, film vasitəsilə dini radikalizmin qurbanı olmuş insanların, eləcə də cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmiş şəxslərin təmsalında bu problemin cəmiyyət və dövlətimiz üçün nə qədər təhlükəli olduğu dolğun şəkildə açıqlanır. Daha sonra filmə baxış keçirilib və film ətrafında müzakirələr aparılıb.

Filmin ssenari müəllifi Nadir Bədəlov, filmin məs-

ləhətçiləri - Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini Səyavuş Heydərov və Gündüz İsmayilov, eləcə də filmə ekspert kimi çıxış etmiş millət vəkili Elman Nəsirov fikirlərini bölüşüblər.

Qeyd edək ki, "Fitnə" filminə müxtəlif qurumlarda, xüsusilə ali təhsil ocaqlarında kütləvi baxış keçirilməsi planlaşdırılır.

“Quran motivləri əsasında hekayələr” müsabiqəsinin qalibləri mükafatlandırılıb

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycanın təşəkkülü və inkişafında böyük xidmətlərini qeyd edib. O bildirib ki, bu gün ölkəmizdə multikulturalizm və tolerantlığın varlığı Heydər Əliyevin siyasətinin təntənəsidir.

Dövlət müşaviri onu da vurğulayıb ki, mənəviyyatın tərkib hissəsi kimi din həmişə möhtəşəm incəsənət və ədəbiyyat nümunələrinin yaradılmasına təşviq edib. “Quran motivləri əsasında hekayələr” müsabiqəsi ilk belə müsabiqədir və gənc müəlliflərin böyük yaradıcılıq potensialını üzə çıxarıb.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı Azərbaycanın multikultural ənənələrindən danışaraq, müsabiqənin keçirilməsini din və ədəbiyyat dəyərlərinin ortaq nöqtəsi kimi yüksək qiymətləndirib. Komitə sədri İslam dəyərlərinin yaşadılması və gələcək nəsillərə çatdırılmasının vacibliyini xüsusi vurğulayıb.

Sonra qaliblərin mükafatlandırılması mərasimi keçirilib. Filologiya elmləri doktoru, professor, tənqidçi Tehran Əlişanoğlu, Bakı Beynəlxalq

Multikulturalizm Mərkəzinin şöbə müdiri Nəriman Qasımoğlu və filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, “525-ci qəzet”in redaktor müavini Seyfəddin Hüseynlidən ibarət münisflər heyəti birinci yerə “85-ci gün” hekayəsinə görə Mirmehdi Ağaoğlunu, ikinci yerə “157, 158” hekayəsinə görə Elçin Aslangili, üçüncü yerə isə “Katarsis” hekayəsinə görə Günel Eyvazlınyı layiq görüb.

Tədbirin bədii hissəsində Bakı Musiqi Akademiyasının rektoru, Fərhad Bədəlbəyli “Pərvərdigara” adlı əsərini, “Savalan” qrupu “İlahilər”i ifa edib, aktrisa Zəmfira Əbdulsəmədova şeirlər səsləndirib.

Tədbirdə Milli Məclisin deputatları,

dini icmaların rəhbərləri, elm və mədəniyyət xadimləri, ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Beynəlxalq Muğam Mərkəzində Azərbaycan Yaradıcılıq Fondu və Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin birgə təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 93-cü ildönümünə həsr edilən “Quran motivləri əsasında hekayələr” müsabiqəsi qaliblərinin mükafatlandırılması mərasimi keçirilib.

Beynəlxalq Muğam Mərkəzində Azərbaycan Yaradıcılıq Fondu və Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin birgə təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 93-cü ildönümünə həsr olunan “Quran motivləri əsasında hekayələr” müsabiqəsi qaliblərinin mükafatlandırılması mərasimi keçirilib.

Mərasimin açılışında Azərbaycan Respublikasının millətlərarası, multikulturalizm və dini məsələlər üzrə Dövlət müşaviri, Azərbaycan Yaradıcılıq Fondunun sədri Kamal Abdullayev

Azərbaycanla İran arasında əlaqələr yüksək səviyyədədir

Mayın 12-də Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (DQİDK) sədri Mübariz Qurbanlı Dövlət Komitəsinin dəvəti ilə ölkəmizdə səfərdə olan İran İslam Respublikasının İslam Mədəniyyəti və Əlaqələri Təşkilatının sədri Abuzər İbrahimi Türkmənin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. Görüşdə nümayəndə heyətinin üzvləri Əsgər Farsi, Ağayi Nuri, İİR səfirliyinin Mədəniyyət Mərkəzinin rəhbəri Seyid İbrahim İbrahimi, həmçinin DQİDK sədrinin müavirləri Səyyad Salahlı, Səyavuş Heydərov, Xarici əlaqələr şöbəsinin müdiri Nicat Məmmədli iştirak ediblər.

Görüşdə Mübariz Qurbanlı bildirib ki, Azərbaycanla İran arasında bütün sahələrdə olduğu kimi, din və mədəniyyət sahəsində də əlaqələr yüksək səviyyədə qurulub. Azərbaycan və İran qədim tarixi mədəniyyətə malikdirlər. Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan-İran əlaqələrinə hər zaman böyük diqqət yetirib.

Prezident İlham Əliyev də bu siyasəti ardıcıl və uğurla davam etdirir.

Komitə sədri qeyd edib ki, biz bütövlükdə dini radikalizmin əleyhinəyik

və ölkəmizdə radikal meyillərin yayılmasının qarşısının alınması üçün bütün tədbirlər görülür. Mübariz Qurbanlı İŞİD kimi dini radikal qruplara qarşı təbliğat müstəvisində birgə mübarizənin zəruri olduğunu da vurğulayıb.

“İslam mərhəmət dinidir”,- deyən Abuzər İbrahimi Türkmən də din və mədəniyyət üzərində qurulan əlaqələrin daha da genişlənməsinin vacibliyindən danışaraq bildirib ki, bu əməkdaşlıq gələcəkdə də davam etdiriləcək. O qeyd edib ki, İran Azərbaycanla mədəni əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsində maraqlıdır. Müsəlman dünyasında nifaq salmağa çalışanların olduğunu vurğulayan qonaq belə dövrdə İranla Azərbaycan arasında münasibətlərin inkişafının önəmli olduğunu bildirib.

Görüşün sonunda Abuzər İbrahimi Türkmən səmimi qəbula görə Dövlət Komitəsinin sədrinə təşəkkürünü bildirib və İrana səfərə dəvət edib.

Mübariz Qurbanlı Qəbələdə vətəndaşları qəbul edib

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı mayın 5-də Qəbələ rayonunda Oğuz, Şəki və Qəbələ sakinlərini qəbul edib.

Qəbulda vətəndaşlar əsasən dini icmaların fəaliyyəti, onların dövlət qeydiyyatına alınması, məscidlərin təmiri, dini mərkəzlərin müvafiq ədəbiyyatla təminatı və digər məsələlərlə bağlı müraciət ediblər. Müraciətlərin bir qismi yerində həllini tapıb.

Araşdırılmasına ehtiyac olan bir sıra məsələlərin qanunvericiliyə uyğun, operativ həlli üçün müvafiq tapşırıqlar verilib. Komitənin səlahiyyətlərinə aid olmayan məsələlərə dair müraciətlər isə aidiyyəti qurumlara çatdırılmaq üçün qeydiyyata alınıb.

İlahiyyat fakültəsində "Multikulturalizm ili" çərçivəsində tədbir keçirilib

Mayın 19-da Azərbaycan Prezidentinin 2016-cı il 11 mart tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş 2016-cı ilin Azərbaycanda "Multikulturalizm ili" elan edilməsinə dair Tədbirlər Planına uyğun olaraq Bakı Dövlət Universitetinin İlahiyyat fakültəsində tədbir keçirilib. Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin təşəbbüsü ilə keçirilən tədbirdə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı, BDU-nun İlahiyyat fakültəsinin dekani, akademik

Vasim Məmmədəliyev, fakültənin müəllim və tələbələri, eləcə də Komitə sədrinin müavinləri Səyavuş Heydərov və Gündüz İsmayılov iştirak ediblər.

Öncə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sifarişli ilə çəkilmiş "Fitnə" sənədli filmi nümayiş olundu. Daha sonra tədbir işti-

rakçılarını salamlayan BDU-nun İlahiyyat fakültəsinin dekani, akademik Vasim Məmmədəliyev xüsusilə gənclərin radikal dini cərəyanların təsiri altına düşməməsi və bu istiqamətdə məlumatlandırılması üçün faktlar əsasında çəkilən filmin önəmindən bəhs edib.

"Fitnə" filminin ərsəyə gəlməsinin səbəb və məqsədindən bəhs edən Mübariz Qurbanlı deyib ki, film vasitəsilə dini radikalizmin qurbanı olmuş insanların, eləcə də cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmiş şəxslərin timsalında bu problemin cəmiyyət və dövlətimiz üçün nə qədər

təhlükəli olduğu dolğun şəkildə açıqlanıb.

Mübariz Qurbanlı İlahiyyat fakültəsinin fəaliyyətinə də toxunub və fakültənin yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanmasında xüsusi əhəmiyyətə malik olduğunu vurğulayıb. Komitə sədri gələcəkdə də dini radikalizmin fəsadlarından bəhs edən filmlərin çəkilişinin nəzərdə tutulduğunu və bu istiqamətdə Dövlət Komitəsinin İlahiyyat fakültəsinin tələbələrini ideyalarını dəyərləndirməyə hazır olduğunu bildirib.

Sonda tədbir iştirakçılarını maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Multikulturalizm Azərbaycan xalqının mədəniyyətinin cövhəridir

Mayın 20-də Zaqatala şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondu, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) Folklor İnstitutu, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (DQİDK) birgə təşkilatçılığı ilə "Azərbaycan folkloru və mədəni müxtəliflik" mövzusunda Beynəlxalq elmi-praktik konfransın açılış mərasimi olub.

Tədbir iştirakçıları əvvəlcə Ulu Öndərin abidəsi önünə gül dəstələri düzərək xatirəsinə ehtiramlarını bildirdilər. Mərkəzin qarşısında təşkil edilən xalq yaradıcılığı nümunələrinin sərgisi və folklor kollektivlərinin çıxışı konfrans iştirakçıları tərəfindən maraqla qarşılandı.

Konfransı Zaqatala Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Mübariz Əhmədzadə açaraq Prezident İlham Əliyevin imzaladığı müvafiq Sərəncamla 2016-cı ilin Azərbaycanda "Multikulturalizm ili" elan edildiyini, bununla əlaqədar Zaqatala rayonunda da silsilə tədbirlərin həyata keçirildiyini diqqətə çatdırdı. M.Əhmədzadə bildirib ki, Azərbaycanda, eləcə də Zaqatala rayonunda müxtəlif xalqların nümayəndələri, ayrı-ayrı dini dəyər daşıyıcıları mehriban qonşuluq şəraitində yaşayırlar.

DQİDK sədrinin birinci müavini Səyyad Salahlı da multikulturalizmin müxtəlif millətlərin nümayəndələrinin bir kənddə, bir rayonda, bir ölkədə mehribancasına, dinc yanaşı şəkildə, bir-birinin adət-ənənələrindən, zənginliklərindən istifadə edərək birgə yaşam tərzini vurğulayıb.

AMEA Folklor İnstitutunun direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Muxtar Kazımoğlu-İmanov isə bildirib ki, multikulturalizm Azərbaycan mədəniyyətinin, o cümlədən xalq mədəniyyətinin cövhəridir.

Konfransda çıxış edən Bilik Fondunun Aparat rəhbəri, hüquq elmləri doktoru, professor İsaخان Vəliyev multikulturalizmə münasibəti hüquqi müstəvidə ətraflı təhlil edərək deyib: "Azərbaycanın tarixinə nəzər salsaq, multikulturalizmin bu və ya digər anlayışlar altında doğrudan da Azərbaycanda doğulduğunu görmək olar. Lakin onun bugünkü səviyyəyə çatması üçün Prezident İlham Əliyev tərəfindən davamlı işlər görülür. Görülən bu işlər 2016-cı ilin Azərbaycanda "Multikulturalizm ili" elan olunması ilə nəticələnib. Multikulturalizm çoxmədəniyyətlilikdir, insanların bir-birinə hörmət və məhəbbətlə yaşamasıdır".

Konfransda daha sonra Mətanət Yaqubqızının "Şəki-Zaqatala bölgəsi folklorunda tolerantlıq" və Ağavərdi Xəlilinin "Multikultural şəraitdə ortaq dəyərlər" mövzularında məruzələri dinlənilib.

Beynəlxalq konfrans "Etnoslararası dialoq və uzlaşmada ənənəvi dəyərlərin rolu", "Azərbaycan folklorunun etnik-lokal rəngarəngliyi", "Multikultural zəmində əlaqə və münasibətlər", "Azərbaycan folklorunda fərqli mədəniyyət elementləri: tarix və etnik aspektlər" və "Azərbaycan folklorunda dini tolerantlıq" adlı bölmələrdə işini davam etdirib.

"Şəhid qəbirləri ilə bağlı məsələ qərar layihəsinə daxil edilib"

Qəbiristanlarda şəhid məzarlarının fərqləndirilməsi ilə bağlı məsələ Nazirlər Kabinetinə təqdim edilmiş qəbiristanlar haqqında qərar layihəsində öz əksini tapıb. Bunu "Trend"ə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı deyib.

Onun sözlərinə görə, qərar layihəsinə müəyyən təkliflər və düzəlişlər var: "Hazırda bunun üzərində iş davam edir. Yeni təkliflərə baxılacaq və qərar qəbul edildikdən sonra Azərbaycanda qəbiristanlarda vahid sistem təşəkkül tapacaq və dəbdəbdən kənar məzarlıqlar olacaq".

Zaqatalada "Multikulturalizm və onun Azərbaycan modeli" mövzusunda konfrans

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin dəstəyi ilə mayın 21-də Zaqatala rayonunda "Multikulturalizm və onun Azərbaycan modeli" adlı konfrans təşkil olunub.

Tədbirdə Dövlət Komitəsi sədrinin birinci müavini Səyyad Salahlı, Zaqatala Rayon İcra Hakimiyyəti Aparatının İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdiri müavini - dini qurumlarla işin təşkilatçısı İlqar Vəliyev, bölgə qazısı İbrahim İbrahimov, DQİDK-nın Zaqatala bölgəsi üzrə şöbəsinin müdiri Mehman İsmayılov, Bakı İslam Universitetinin Zaqatala şöbəsinin və Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin Zaqatala filialının müəllim və tələbələri, Zaqatala rayonunda fəaliyyət göstərən dini icma sədrələri və din xadimləri,

gənclər və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

DQİDK sədrinin birinci müavini Səyyad Salahlı mövzu ətrafında geniş çıxış edib. Azərbaycan xalqının milli sərvəti olan çoxmədəniyyətlilik ənənəsi barədə geniş məlumat verən S.Salahlı bu sahədə həyata keçirilən dövlət proqramları haqqında danışıb, Dövlət Komitəsinin bu sahədəki fəaliyyət istiqamətlərindən bəhs edib.

Zaqatala bölgəsi üzrə şöbənin müdiri Mehman İsmayılov, Zaqatala Rayon İcra Hakimiyyəti Aparatının İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdiri müavini - dini qurumlarla işin təşkilatçısı İlqar Vəliyev və bölgə qazısı İbrahim İbrahimovun da mövzu ilə bağlı fikirləri dinləndikdən sonra iştirakçıların çoxsaylı sualları cavablandırılıb.

Lənkəranda “Multikultural dəyərlər və azərbaycançılıq” mövzusunda zona müşavirəsi olub

Mayın 2-də Lənkəran şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində “Multikultural dəyərlər və azərbaycançılıq” mövzusunda zona müşavirəsi keçirilib.

Tədbir iştirakçıları əvvəlcə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsi önünə gül dəstələri düzərək xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) və Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirdə YAP Astara, Lənkəran, Lerik, Masallı, Yardımlı, Cəlilabad və Biləsuvar rayon təşkilatlarının sədrləri, sədr müavinləri, Gənclər Birliyi və Qadınlar Şurasının sədrləri,

ərazi icra nümayəndələri, bələdiyyələrin sədrləri, ictimaiyyətin nümayəndələri iştirak ediblər.

Müşavirədə çıxış edən Baş nazirin müavini, YAP sədrinin müavini-icra katibi Əli Əhmədov Prezident İlham Əliyevin müvafiq Sərəncamına əsasən 2016-cı ilin Azərbaycanında “Multikulturalizm ili” elan olunduğunu və bu istiqamətdə silsilə tədbirlər keçirildiyini diqqətə çatdırıb.

Ölkəmizin multikultural dəyərlərinin insanların həyat tərzinə çevrilməsində zəngin təcrübəsi olduğunu vurğulayan Ə.Əhmədov artıq bütün dünyanın multikulturalizmin və tolerantlığın Azərbaycan modelini

qəbul etdiyini bildirib.

Natiq qeyd edib ki, ölkəmizdəki tolerantlıq mühitinin əsasında duran amillərdən ilk növbədə siyasi sabitliyi, sosial və iqtisadi inkişafı vurğulamaq lazımdır. Azərbaycan Prezidentinin apardığı doğru, düzgün və məqsədyönlü siyasət nəticəsində multikulturalizm Azərbaycanın dövlət siyasətinə, xalqımızın həyat tərzinə çevrilib.

Azərbaycanda sabitliyin, əmin-amanlığın, rahatlığın hökm sürdüyünü qeyd edən Əli Əhmədov ölkəmizin bu sabitliyin qorunması üçün Ermənistan-Azərbaycan,

Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həllinə üstünlük verdiyini bildirib. Cəbhə bölgəsində baş verən hadisələr Azərbaycan vətəndaşlarında, xüsusilə gənclərdə vətənpərvərlik hissinin nə qədər güclü olduğunu göstərdi.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin

müəllifi olduğu azərbaycançılıq məfkurəsinin inkişafımızın və birliyimizin əsasını təşkil etdiyini vurğulayan Əli Əhmədov partiya üzvlərini bu ideologiyaya sadıqlığı əməli işləri ilə doğrultmağa, Prezident İlham Əliyevin ətrafında daha da sıx birləşməyə çağırıb.

Toplantıda Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Hadi Rəcəbli, deputat Rəşad Mahmudov, Lənkəran Dövlət Universitetinin rektor əvəzi Nizami Yusubov, YAP Masallı rayon Gənclər Birliyinin sədri Məmməd Hüseyin Hüseyinov, Cəlilabad rayon

Təhsil Şöbəsinin müdiri Elminaz Nadirova, Biləsuvar rayonu Xırmandı kənd tam orta məktəbinin direktoru Firudin Hüseyinov, Yardımlı rayon Mədəniyyət və turizm şöbəsinin müdiri Ayaxan Əliyev və Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Taleh Qaraşov mövzu ilə bağlı çıxış ediblər.

Müşavirədə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı və Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri Eldar İbrahimov da iştirak ediblər.

Qəbələdə “Multikultural və tolerant dəyərlərimiz: tarixilik, varislik, müasirlik” mövzusunda regional konfrans keçirilib

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi və Qəbələ Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə mayın 5-də Qəbələ rayonunda “Multikultural və tolerant dəyərlərimiz: tarixilik, varislik, müasirlik” mövzusunda regional konfrans keçirilib.

Konfrans iştirakçıları əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edərək önünə gül dəstələri düzüblər.

Konfransda rayon rəhbərliyi, hüquq mühafizə orqanlarının əməkdaşları, dini icmaların rəhbərləri, din xadimləri, ictimaiyyət nümayəndələri, ziyalılar və gənclər iştirak ediblər.

Tədbirdə çıxış edən Qəbələ Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Səbuhi Abdullayev ölkəmizdə dinlərin və azsaylı

xalqların nümayəndələrinin yaşadığını və müxtəlif dini konfessiyaların uzun əsrlərdən bəri sərbəst və qarşılıqlı anlaşma şəraitində fəaliyyət göstərdiyini bildirib. Qeyd edib ki, ölkəmizdə hər zaman başqa xalqların dilinə, dininə, mədəniyyətinə daim hörmətlə yanaşılıb.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı çıxışında bildirib ki, Azərbaycanda hökm sürən multikultural və tolerant mühitin, ideoloji prinsiplərin ana xəttini Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi azərbaycançılıq təşkil edir. Dünyanın hansı ölkəsində yaşamağımızdan asılı olmayaraq, bizi bu prinsiplər birləşdirir. Eyni zamanda, Azərbaycan İslam ölkəsidir və mənəvi dəyərlərimizin

tərkib hissəsi olan İslam dininə dünyada bir milyardan çox insan etiqad edir. Biz də bu dəyərlərə sahib ölkələrdən biri kimi İslamı yad təsirlərdən qorumalıyıq.

Mübariz Qurbanlı vurğulayıb ki, Prezident İlham Əliyev mütəmadi olaraq dini icmaların liderləri ilə görüşür, onların ehtiyac və problemləri ilə maraqlanır. Dövlətin bu sahədə yürütdüyü siyasət nəticəsində Azərbaycan cəmiyyətində dinlərarası münasibətdə dözümlülük özünü bariz şəkildə göstərir və bunun nəticəsində etnik, dini nifrət hissi mövcud deyil.

Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin baş məsləhətçisi Rəşad İlyasov, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin bölgə qazısı Ceyhun Rüstəmov, Alban-

Udi Xristian dini icmasının sədri Robert Mobili də çıxış edərək ölkəmizdəki tolerantlıq mühitinin əsasında duran amillərdən danışdı, respublikamızda siyasi sabitliyi, sosial və iqtisadi inkişafı qeyd ediblər. Bildirilib ki, Prezident İlham Əliyevin apardığı doğru, düzgün və məqsədyönlü siyasət nəticəsində multikulturalizm Azərbaycanın dövlət siyasətinə, xalqımızın həyat tərzinə çevrilib. Azərbaycan milli dövlət olaraq təkə özünün deyil, dünyanın global problemlərinin həllində fəal iştirak edir. BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının VII Qlobal Forumunun Bakıda keçirilməsi bunun bariz nümunəsidir.

Sonda məruzələr ətrafında müzakirələr aparılıb və iştirakçıların sualları cavablandırılıb.

“Ulu Öndər Heydər Əliyev irsində multikultural və tolerant dəyərlər” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib

3-5 may tarixlərində Bakı Slavyan Universitetində (BSU) bu ali məktəbin, Təhsil Nazirliyinin, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin (BBMM), Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (DQİDK) və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) birgə təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 93-cü ildönümünə həsr edilən “Ulu öndər Heydər Əliyev irsində multikultural və tolerant dəyərlər” mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

BSU-nun rektoru, professor Asif Hacıyev dövlət səviyyəsində və geniş miqyasda təşkil olunan tədbirin bu ali məktəbdə Ulu Öndərin anadan olmasına həsr edilən yeddinci konfrans olduğunu və Prezident İlham Əliyevin müvafiq “Ulu Öndər Heydər Əliyev irsində multikultural və tolerant dəyərlər” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib ilə “2016-cı ilin Azərbaycan Respublikasında “Multikulturalizm ili” elan edilməsinə dair Tədbirlər Planı”nda da onun təşkilinin nəzərdə tutulduğunu diqqətə çatdırıb.

330 yerli və xarici alimin məqalələrinin qəbul olunduğu, çox sayda plenar və bölmə iclaslarının keçirildiyi konfransda 10 ölkədən 21 qonaq iştirak edib.

Azərbaycan Respublikasının millətlərarası, multikulturalizm və dini məsələlər üzrə Dövlət müşaviri, BBMM-in Himayəçilik Şurasının sədri, akademik Kamal Abdullayev bildirib ki, belə bir gündə həmrəylik nümayiş etdirərək birlikdə olmağın zövqü və mənası tam başqadır. Bu, həm xalqı birləşdirən mahiyyətdir, həm də xalqın ətrafında onun dostlarını birləşdirən hadisədir.

Dövlət müşaviri vurğulayıb ki, multikulturalizmin bu il bu şəkildə siyasi nöqtəyi-nəzərdən təqdir və təsdiq edilməsi, müvafiq Sərəncamla bu ilin “Multikulturalizm ili” elan edilməsi əlbəttə ki, xalqın bu istiqamətdə qazandığı böyük təcrübəyə verilən siyasi qiymətdir. Bu siyasi qiymətin əsasını isə Ulu Öndər Heydər Əliyev qoyub. Məhz buna görə Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycan multikulturalizminin siyasi banisidir.

Dövlət müşaviri onu da bildirib ki, hazırda Azərbaycan multikulturalizmi fənninin dünyanın 13 aparıcı ali təhsil

ocağında tədrisi o deməkdir ki, bizim tariximiz, psixologiyamız, ədəbiyyatımız, mənəviyyatımız, həqiqətlərimiz 13 universitetin gənclərinin beyninə, yaddaşına köçürülür.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı da konfransı Ümummilli Liderin doğum gününə böyük töhfə kimi dəyərləndirib və qeyd edib ki, bu konfrans görkəmli dövlət xadiminin irsinin həm multikultural və tolerant dəyərlər, həm də digər istiqamətlərdən tədqiq baxımından böyük əhəmiyyətə malikdir.

Tədbirdə həmçinin AMEA-

nın prezidenti, akademik Akif Əlizadə, Bakı şəhəri Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Asif Əsgərov, Moldova Respublikasının ombudsmanı Aureliya Qriqoriu, ABŞ-ın Kaliforniya ştatının Pravoslav kilsəsinin pastoru X.Mendes, B.Yeltsin adına Ural Federal Universitetinin professoru Aleksandr Nesterov, Azərbaycan Rus icmasının sədri, BBMM-in Himayəçilik Şurasının üzvü, Milli Məclisin deputatı Mixail Zabelin, Azərbaycandakı dağ yəhudiləri icmasının sədri Milix Yevdayev çıxış edib. BBMM-in Moskva filialının rəhbəri Nataliya Krasovskaya Rusiya Dumasının deputatı, Rusiya-Azərbaycan Parlamentlərarası Dostluq qrupunun rəhbəri Dmitri Savelyev konfrans iştirakçılarına təbrik məktubunu oxuyub.

Plenar iclasdan sonra konfrans işini “Heydər Əliyev irsi və Azərbaycan multikulturalizm modeli”, “Müasir Azərbaycanda multikultural cəmiyyət”, “Azərbaycan tarixi və mədəniyyəti”, “Azərbaycan dili”, “Azərbaycan ədəbiyyatı”, “Müasir Azərbaycan Ulu Öndər Heydər Əliyev ideyaları işığında” bölmələri üzrə davam etdirib.

“Heydər Əliyev şəxsiyyəti multikultural və tolerant dəyərlər işığında” müsabiqəsinin qalibləri mükafatlandırılıb

Mayın 5-də Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 93 illiyi münasibətilə dini icmalar arasında “Heydər Əliyev şəxsiyyəti multikultural və tolerant dəyərlər işığında” mövzusunda elan olunmuş məqalə müsabiqəsinin qaliblərini mükafatlandırılıb. Eyni zamanda, Dövlət Komitəsi tərəfindən nəşr edilən “Heydər Əliyev siyasəti: Tolerantlıq” kitabının rus dilində versiyasının təqdimatı keçirilib.

Tədbirdə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəsmi

şəxsləri, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondunun nümayəndəsi, dini konfessiyaların rəhbərləri və təmsilçiləri, dini icmalar, “Heydər Əliyev şəxsiyyəti multikultural və tolerant dəyərlər işığında” mövzusunda keçirilmiş məqalə müsabiqəsinin münisiflər heyəti, müsabiqənin qalibləri və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbiri Komitə sədrinin birinci müavini Səyyad Salahlı açaraq dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı və

dövləti qarşısındakı xidmətlərindən danışıb. O, Ulu Öndərin həyata keçirdiyi siyasətdə tolerantlığın hər zaman diqqət mərkəzində olduğunu vurğulayıb. Qeyd edib ki, ölkəmizdə bütün konfessiyalara eyni səviyyədə münasibət Ümummilli Liderin tolerantlığa verdiyi önəmi bir daha göstərir. Tolerantlıq siyasətinin ən bariz nümunələrindən biri də odur ki, milli mənəvi dəyərlərlə bağlı keçirilən tədbirlərdə bütün dini konfessiyaların nümayəndələri iştirak edirlər.

Səyyad Salahlı, həmçinin

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1993-2003-cü illərdə dövlət-din münasibətləri, milli mənəvi dəyərlərin qorunması, tolerantlıq və multikulturalizm ideyalarını özündə əks etdirən dəyərli çıxışları, nitqləri, görüşləri və təbriklərinin yer aldığı “Heydər Əliyev siyasəti: Tolerantlıq” kitabının rus dilində çap edilməsinin əhəmiyyətindən danışıb.

Sonra Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi sədrinin müavini Fuad Nurullayev, Azərbaycan Rus İcması sədrinin birinci müavini Zenin Fedoroviç, Rus Pravoslav Kilsəsinin Bakı və Azərbaycan Yeparxiyasının katibi Elnur Əfəndiyev, Roma Katolik Kilsəsinin ordinarisi Vladimir Fekete, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondunun nümayəndəsi Musa Ceyhunoğlu çıxış edərək Heydər Əliyev şəxsiyyətinin böyüklüyündən danışıb və nəşrin əhəmiyyətini vurğulayıblar.

Sonda DQİDK-nın dini

icmalar arasında ənənəvi olaraq təşkil etdiyi “Heydər Əliyev şəxsiyyəti multikultural və tolerant dəyərlər işığında” mövzusunda məqalə müsabiqəsinin qalibləri mükafatlandırılıb.

Müsabiqənin nəticələrinə görə, Ağayev Süleyman I yer, Əslanov Əlyəsə II yer, Abbasov Mətləb və Məmmədov İskəndər III yerlərə layiq görüldüblər, Əsgərov Müşfiq, Nəsirov Mehman və İbadov Səbuhi isə həvəsləndirici mükafatlarla təltif ediliblər.

Bəşəriyyətin tarixi təkamül prosesi göstərdi ki, hər bir dövlətin uzunömürlülüynü təmin edən, cəmiyyəti öz ətrafında birləşdirməyə qadir, eyni zamanda xalqın mental düşüncəsində dərin kök salmış ideologiyaya ehtiyac vardır. Bu faktor çoxmillətli və çoxkonfessiyalıqlı ilə tanınan ölkələr üçün daha aktualdır desək, yanılmazdır.

Dünya və regiona hegemonluq iddiasında olan qüvvələrin maraqlarının kəşifdiyi coğrafi məkanda yerləşən Azərbaycan məruz qaldığı xarici təhdidlərə daim ölkədə mövcud olan etnik, irqi, dini və mədəni müxtəlifliklərin həmrəyliyi, birliyi şəraitində sinə gərərək yalnız öz mövcudluğunu qorumamış, həm də dünya sivilizasiyasına zənginliyi ilə yadda qalan maddi-mənəvi irs bəxş edərək bilməmiş, müsəlman Şərqiində çoxsaylı illərə imza atmışdır. Bu baxımdan əminliklə deyərək bilərik ki, multikultural cəmiyyət anlayışı mahiyyət etibarilə çağdaş dövrdə birləşdirici faktor və həmrəyliyəmizin ifadəçisi kimi çıxış edən azərbaycançılıq məfkurəsinə yad olmayan sosial münasibətlər topludur. Ona görə də Prezident İlham Əliyev bu anlayışın dilimizə yeni söz kimi daxil olmasına baxmayaraq, ənənə baxımından qədim olduğunu bildirir: "Leksikonumuzda nisbətən yeni söz olan multikulturalizm ənənələri Azərbaycanda əsrlər boyu həmişə mövcud olub. Sadəcə, müxtəlif cür adlanıb, lakin mahiyyəti dəyişməyib".

Azərbaycançılıq ideyasının banisi

**Mübariz QURBANLI,
Dini Qurumlarla İş üzrə
Dövlət Komitəsinin sədri,
YAP İcra katibinin müavini**

Azərbaycançı düşüncə hətta SSRİ kimi böyük imperiyanın dünyadan təcrid olunma şəraitində xalqları həm cismani, həm də öz təbliğat məşinü vasitəsilə mənəvi əsarətdə saxladığı illərdə də aktuallığını itirməmişdir. 70 illik sovet işğalı dövrü yaşadığımız təbəddülatlar göstərdi ki, ölkədə müxtəlifliklər arasında birlik sosial sifariş olmaqla yanaşı, onun təmin edilməsi lider şəxsiyyətlərin qətiyyəti, xalqın maraqları və mənafelərinə sadiqliyindən irəli gəlir.

Ulu Öndər Heydər Əliyev hələ SSRİ dövründə ölkəyə rəhbərlik etdiyi illərdə xalq üçün taleyüklü olan çox çətin bir missiyanı yerinə yetirmişdi. O, ictimai səviyyədə çətinliklə də olsa, mövcudluğunu qoruya bilməmiş azərbaycançı məfkurəni dövlət səviyyəsinə qaldıraraq işğalın vurduğu zərbələrin təsiri altında müvazinətini itirmiş xalqla onun maddi-mənəvi tarixi arasında varislik əlaqələrini dirçəldib möhkəmləndirmişdir. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan cəmiyyətində bir ideologiya ilə paralel, Heydər Əliyev şəxsiyyəti də birlik və həmrəyliyin simvoluna çevrilmişdir. Çünki məhz bu tarixi şəxsiyyətin bəsi-rəti sayəsində hələ SSRİ dövründə azərbaycançılığın mədəni, siyasi-ideoloji və sosial-iqtisadi əsasları yaradılmışdır.

Məlumdur ki, tarixi şəxsiyyətlər, o cümlədən liderlər xidmətlərinin miqyasına görə fərqli səviyyədə qəbul olunurlar. Elələri var ki, mənsub olduğu xalqın hüduqlarını aşı bilmir, yalnız öz doğma vətəninə hörmətlə yad edilir, elə simalar da var ki, onlar zaman və məkan anlayışına sığmayaraq öz xalqının təkə sevimlisinə yox, həm də idealına çevrilir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin bütün sahələrdə qurucu istiqamət üzrə təşəbbüskar aktivliyi, strateji hədəflərə doğru qətiyyətli irəliləyişi, Azərbaycanın perspektivləri üçün yorulmaz fəaliyyəti onu başqaları üçün də örnək simaya çevirdi.

Azərbaycançı düşüncənin inkişafında və yayılmasında göstərdiyi xidmətlər, ümumiyyətlə, bənzərsiz liderlik keyfiyyətləri ilə yanaşı, bir siyasi ideoloq və strateq olaraq da Heydər Əliyev Azərbaycan coğrafiyasına, yalnız bir zamana sığmayan milli və milli olduğu

qədər də bəşəri şəxsiyyət kimi qəbul edilir. Ulu Öndər Azərbaycan SSR-in rəhbərliyinə gələrkən çox fərqli – milli-likdən get-gedə uzaqlaşan, iqtisadiyyatı tənəzzülə uğrayan və mərkəzdən tam asılı bir idarəçilik mexanizmi mövcud idi. Məhz Heydər Əliyevin atdığı uzaqgörən addımlar, gələcək perspektivə hesablanmış işlər Azərbaycanı fərqli məcraya yönəltdi. Xalq iqtisadi, mədəni və mənəvi tənəzzüldən qurtuldu.

İmperiya siyasətinin müstəmləkə torpaqlarına yalnız xammal bazası kimi yanaşdığı, istehsal müəssisələrinin yaradılmasına hər cür maneçilik törətdiyi vaxtda sovet rejiminin analoji addımı bu dəfə Heydər Əliyevin Azərbaycan təəssübkeşliyi, xalqın maraqlarını özündə əks etdirən qəti və uzaqgörən strategiyası qarşısında iflasa uğradı. Belə ki, ötən əsrin 70-ci illərinin sonu, 80-ci illərinin əvvəllərində əsası qoyulmuş və inşa edilmiş müəssisələr Azərbaycanı yalnız aqrar ölkə və xammal bazası rolu oynayan müstəmləkə çərçivəsindən çıxaraq SSRİ-nin güclü iqtisadiyyata malik sənaye mərkəzlərindən birinə çevirmişdir. Ümummilli Lider həmin dövrü belə səciyyələndirirdi: "O illər biz müstəqilliyimizdən məhrum olsaq da, Azərbaycan xalqımızın, millətimizin daxili potensialını hərəkətə gətirərək inkişaf etmiş, böyük nailiyyətlər əldə etmiş və müstəqilliyi elan edərkən böyük iqtisadi və intellektual potensiala malik olmuşdur. Azərbaycanın müstəqil dövləti onun böyük iqtisadi və intellektual potensialı üzərində qurulubdur". Bunlar azərbaycançılığın formalaşmasının sosial-iqtisadi əsaslarını təşkil edən xidmətlərin bir nümunəsi idi.

Eyni zamanda, azərbaycançılıq ideyasının tədqiqi sahəsində ciddi tədqiqat apararı görkəmli ideoloq və tədqiqatçı akademik Ramiz Mehdiyev müstəqil Azərbaycanın əsas ideyasının azərbaycançılıq olduğunu bildirib. Hər bir azərbaycanlı öz milli mənsubiyyəti ilə fəxr etməlidir, biz azərbaycançılıqlı - Azərbaycanın dilini, mədəniyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini, adət və ənənələrini inkişaf etdirməliyik.

Həmçinin Heydər Əliyevin təhsil almağa göndərdiyi çoxsaylı tələbələr və müdavimlər sonralar dövlət müstəqilliyimizin, ərazi bütövlüyümüzün qorunmasında və Azərbaycanın həyatında hərtərəfli xidmətləri ilə yadda qalmışlar. Burada bir məqamı xüsusi qeyd etməliyik. Azərbaycançılıq məfkurəsinin mənəvi əsasını təşkil edən Azərbaycan dilinin 1978-ci ildə qəbul edilmiş Konstitusiyada dövlət dili kimi təsbit edilməsi Heydər Əliyev düşüncəsinin unikal nailiyyəti idi. Akademik Ramiz Mehdiyev bu barədə yazır: "Ana dilinə münasibətin ifrat dərəcədə siyasiləşdirildiyi və çox vaxt əsassız siyasi ittihamlar üçün zəmin olduğu illərdə Heydər Əliyev Azərbaycan dilinin məişət və ədəbi dil səviyyəsindən dövlət dili səviyyəsinə çatdırılmasına yönəlmiş fəaliyyətlə kifayətlənməyib, həm də öz şəxsi nümunəsi ilə ana dilimizin nüfuzunu artırır, onun elmi cəhətdən öyrənilməsi, geniş yayılması üçün stimül yaradırdı". Bütün bunlar vətəndaş, şəxsiyyət və lider kimi Heydər Əliyevin dövlətçilik təkəkkürü və azərbaycançılıq məfkurəsinə ən çətin dönləmlərdə də sadiq qalaraq Azərbaycanda milli mənlük şüurunun inkişafındakı xidmətlərinin bariz nümunəsidir.

Akademik Ramiz Mehdiyevin "Azərbaycanda müstəqil dövlətçiliyi yaradan və yaşadan - Ümummilli Lider Heydər Əliyevin qadir siyasətidir" adlı məqaləsində qeyd etdiyi kimi, müasir mərhələdə siyasi mübarizədə və dövlətin idarə edilməsində dil amilindən Heydər Əliyev kimi ustalıqla istifadə edə bilən başqa bir dövlət başçısı, başqa bir siyasi lider göstərmək çətin-dir. Bu, ilk növbədə onun ana dilini, öz xalqının arzu və istəklərini dərinləndirən bilməsi ilə izah edilir. Bir dəfə Ulu Öndər demişdir: "Mən hər bir dilə öz hörmət və ehtiramımı bildirirəm. Amma hesab edirəm ki, öz dilimizlə - Azərbaycan dili ilə hər birimiz fəxr edə bilərik. Çünki bu, zəngin dildir, artıq dünyada tanınmış dildir. Xalqımızın adı da tanınıb, respublikamızın adı da tanınıb, dilimizin adı da tanınıb. Bu, reallıqdır".

İnamla demək olar ki, Heydər Əliyev özünün çoxillik yorulmaz, titanik fəaliyyəti ilə həm Azərbaycan dövləti-

nin, həm də Azərbaycan dilinin nüfuzunu yüksəltmişdir. Məhz onun müdrik rəhbərliyi ilə Azərbaycan dili dünyanın siyasi xəritəsində öz yerini tutmuş dövlətimizin rəsmi dilinə çevrilmişdir.

Beləliklə, Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə müstəqil Azərbaycan Respublikasında millətin özünü təsdiqi üçün çox vacib olan, onun hələ keçən əsrin 70-ci illərindən başladığı siyasət uğurla davam etdirildi - dilimizə tam dəyərli dövlət dili statusu verilməsi və ondan dövlət idarəçiliyinin və ictimai həyatın bütün sahələrində fəal istifadə olunmasının təmin edilməsi vəzifəsi həyata keçirildi. Bu, yalnız ardıcıl,

çoxillik və ən başlıcası, hərtərəfli düşünülmüş, ölçülüb-biçilmiş dövlət siyasəti sayəsində mümkün oldu.

Görkəmli akademikimizin də qeyd etdiyi kimi, milli ideyanı milli gerçəkliliyə və tarixi taleyə çevirən əsas qüvvə lider faktorudur. Dünya tarixi də, müstəqillik tariximiz də bunu sübut edir. Xalqın dəstəklədiyi və siyasi liderin fəhmlə duyduğu təməl dəyərlər məsələsində konsensus dövlətin sabitliyi və inkişafının dəyişməz şərtidir.

Ulu Öndərin missiyasının yalnız Azərbaycan dövlətinin dayaqlarının möhkəmləndirilməsi, müstəqilliyin inkişafı və dövlətçilik tariximizin müasir mərhələsinin sürəkliliyinin təmin edilməsi kimi şərəfli bir vəzifəni yerinə yetirməklə məhdudlaşmadığını qeyd edən akademik Ramiz Mehdiyev Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycan dövlətinin yaradılması konsepsiyasını həyata keçirdiyini, eyni zamanda Azərbaycan vətəndaşlarını birləşdirən, xalqımızı beynəlxalq aləmdə vahid amal, əqidə, məqsəd və məram ətrafında səfərbər edən milli təlim - azərbaycançılıq ideologiyasını da yaratdığını qeyd edib.

Xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycan dövlətinin təməlini qoymaqla müqəddəs bir missiyanı gerçəkliliyə çevirib: milliliklə dövlətçiliyi bir-birinə qovuşdurub, onların sarsılmaz vəhdətini təmin edib. Dünyadakı hər bir xalqın arzusunda olduğu bu əlçatmaz ideal Azərbaycan adlı məkanda da reallaşdı.

Məhz müstəqil Azərbaycan dövləti üçün qürur hissi, onun hadisələrlə zəngin tarixi üçün qürur hissi, Azərbaycan millətinin dünya tarixinə töhfə verməyə hazır olması Heydər Əliyevi bu sözləri söyləməyə ruhlandırmışdır: "Mən fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam".

Bu kontekstdə azərbaycançılıq dövlət siyasətinin strategiyası olaraq Azərbaycan cəmiyyətinin bugününün və gələcəyinin müasir ideoloji qavranması ilə sıx birləşir. Azərbaycançılıq milli ideologiyasının əsası kimi müxtəlif xalqların, mədəniyyətlərin, ənənələrin, konfessiyaların üzvi surətdə birliyini təcəssüm edir. O, milli maraqları ifadə edən güclü dövlət hakimiyyətinə və yüksək milli intizama, formalaşan milli özünüdərkə əsaslanır, ən müxtəlif sosial təbəqələrdə anlaşma axtarır, millətin və dövlətin öz potensialından irəli gələn daimi, lakin qeyri-radikal islahatçılıqlı təbliğ edir.

Azərbaycançılıq ideyasının banisi

☞ 9 Azərbaycanda multikultural münasibətlərin uğurlu həlli əsas etibarilə cəmiyyətin özünəməxsusluğu və spesifik dövlət siyasətinin tənzimləyici faktor kimi çıxış etməsindən irəli gəlir. Beləliklə, cəmiyyətdə mövcud olan tolerantlıq, dinc birgəyaşayış "yuxarıdan gələn" pozitiv müdaxilə ilə möhkəmlənmiş, müxtəlifliklər problem kimi deyil, gerçək mənada zənginlik kimi təqdim olunmuşdur. Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan reallığındakı müxtəlifliklə bağlı fikirlərini belə ifadə etmişdir: "Dövlət, ölkə nə qədər çox xalqı birləşdirsə, bir o qədər zəngin olur, çünki onların hər biri ümumdünya mədəniyyətinə və sivilizasiyasına öz töhfəsini verir. Azərbaycan onun ərazisində yaşayan bütün millət və xalqların ümumi vətənidir. Azərbaycanlı sözü bizi həmişə birləşdirib".

Hadisələrin gedişi göstərdi ki, fərqliliklərin növü multikulturalizmin dayanıqlı sosial münasibət modeli kimi formalaşmasında həlledici faktor deyildir. Belə ki, istər "ilkin müxtəlifliyi"nin mövcud olduğu müsəlman Şərqi, istərsə də "sonrakı müxtəlifliyi"nin xas olduğu Qərb dünyasında müşahidə edilən ənənə mövcud olan müsbət ənənələrin "yuxarıdan" uğurlu tənzimlənməsini qaçılmaz zərurətə çevirmişdir.

Bu gün Azərbaycan sözün həqiqi mənasında dünyada tolerantlığa nümunə olan ölkədir. Bu, bütün dünyada qəbul olunur. Təsədüfi deyil ki, dünya dövlətləri Azərbaycanın bu sahədə öz təcrübəsini yaymasında maraqlıdır. 2015-ci ilin may ayında Bakıda keçirilən III Ümumdünya Mədəniyyətlərəarası Dialog Forumunun açılışında Prezident İlham Əliyev öz nitqində bütövlükdə İslam dünyasında gedən prosesləri həmçinin dünyada mədəniyyətlərəarası münasibətləri çox məntiqli və elmi şəkildə təhlil etdi. Dövlət başçısı xüsusi qeyd etdi ki, bu gün Azərbaycanın tolerantlığı bütövlükdə ayrı-ayrı dünya ölkələri üçün bir örnək rolunu oynaya bilər.

Azərbaycan yüksək dəyərlərə sahib olan multikultural cəmiyyətdir. Multikulturalizm öz mədəniyyətini inkar etmək deyil. Multikulturalizm və tolerantlıq başqa mədəniyyətlərə, başqa dinlərə, başqa xalqların xüsusiyyətlərinə hörmətlə yanaşmaqdır. Tolerantlığın bir çox növləri var və Azərbaycanda bunların hər birinin özünəməxsus yeri var. Lakin Azərbaycan xalqının milli

mentalından, adət-ənənələrindən irəli gələrək dini tolerantlıq daha qabarıq şəkildə özünü göstərir. Azərbaycan cəmiyyətinə baxdıqda bu, daha aydın şəkildə görünür. Azərbaycan əhalisinin 96 faizi müsəlmandır. Ölkəmizdə müsəlmanlar, xristianlar, yəhudilər, ümumiyyətlə, bütün dini konfessiyaların nümayəndələri sülh, əmin-amanlıq şəraitində birgə yaşayırlar. Bu gün Azərbaycanda 2054 məscid, 13 kilsə var. Ölkəmizdə Xristianlığın ayrı-ayrı cərəyanlarının icmaları sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərir. Dünyada yəhudilərin azad şəkildə öz dini inanclarını icra etdiyi ölkələr içərisində Azərbaycan birinci yerdədir. Azərbaycan, demək olar ki, yəhudilərin İsraildən sonra ən azad dini icma şəklinə fəaliyyət göstərdiyi ölkədir.

Azərbaycanda 7 sinaqoq, 4 gürcü kilsəsi fəaliyyət göstərir. Hətta Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünə baxmayaraq, Bakıda erməni kilsəsi qorunub saxlanılır. Təkcə elə bu fakt xalqımızın tolerantlığının bariz göstəricisidir. Biz Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünü dinlərarası qarşılıqlı yozmağın tərəfdarı deyilik. Təəssüf ki, ermənilər bütün təbliğatlarında bu münasibəti hətta az qala dinlərarası qarşılıqlıdırma kimi də təqdim etməyə çalışırlar.

Bu gün Azərbaycanda dini durum sabitdir. Azərbaycanda heç vaxt dini qarşılıqlıdırma çağırışı olmayıb, dini ayrı-seçkiliyi təbliğ və təşviq edən qruplar yoxdur və ölkə qanunları da bunun əleyhinədir. Azərbaycanda həmişə qarşılıqlı etimada və hörmətə əsaslanan mütərəqqi milli-mədəni və dini münasibətlər mövcud olub.

Ayrı-ayrı etiqad və inanclara malik etnosların yüzillərlə əmin-amanlıq şəraitində yaşamasında, etnik-mədəni müxtəlifliyin günümüzədək qorunub saxlanılmasında bizim xalqımıza xas olan humanizmin və multikultural dəyərlərin müstəsna rolu var.

Azərbaycanda tarixən İslam dininin müxtəlif təriqətlərinin birgə yaşayışı mövcud olub. Bizdə heç vaxt təriqət baxımından qarşılıqlıdırma müşahidə edilməyib. Bu gün də məscidlərdə müxtəlif təriqətlərin daşıyıcıları dini ayinlərini bir yerdə icra edirlər, bir-birinə hörmətlə yanaşırlar. Tolerantlıq heç də başqalarına güzəştə getmək deyil, tolerantlıq öz mövqeyini, öz xüsusiyyətlərini qoruyaraq başqalarına hörmətlə yanaşmaqdır. Bəzən tolerantlığı başqaları qarşısında geri çəkilmək kimi təbliğ etmək istəyənlər olur. Bu, yanlışdır.

İslam dünyasının bir parçası

olan Azərbaycan milli-mənəvi dəyərlərini və xalqımıza məxsus xüsusiyyətləri qoruyub saxlayır. Xalqımızın tarixdən gələn bu xüsusiyyətlərini gələcək nəsillər də yaşatmalıdır. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinə qayıdışı daha da sürətlənib. Azərbaycan dünyaya inteqrasiya edən ölkədir, amma bununla yanaşı, biz öz milli-mənəvi dəyərlərimizi də qoruyuruq.

Milli-mənəvi dəyərlər xalqımızın özünəməxsus xüsusiyyətidir. Azərbaycan xalqının söykəndiyi bu dəyərlər Ulu Öndər Heydər Əliyevin yaratdığı dövlətçilik prinsiplərinin əsasında durur. Ulu Öndərin yaratdığı dövlətçilik prinsiplərinin aparıcı xətti azərbaycançılıq ideologiyasıdır.

Eyni zamanda, multikultural münasibətlərin davamlılığı, onun bugünkü inkişafı bilavasitə dövlət dəstəyindən qaynaqlanır.

Əsası Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş, bütün sahələrdə inkişaf tempinə görə ölkəmizi dünyanın lider dövlətinə çevirən, ən əsası, dövlət maraqları, xalqın mənafələri, həmçinin başəri dəyərləri əsas götürən pragmatik siyasi kursun hazırda möhtərəm Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsi respublikamızda multikultural mühitin möhkəmlənməsi, o cümlədən tolerantlıq ənənələrinin güclənməsinə də öz həlledici töhfələrini verməkdədir.

Azərbaycanın müstəqillik yolunda kövrək addımlarla irəlilədiyi ilk illərdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölkənin vahidliyi və bütövlüyünü təmin etməyin ən uğurlu modeli kimi azərbaycançılıq dövlət siyasəti halına gətirməsi, həmçinin XXI əsrin astanasında beynəlxalq miqyasda iqtisadi-siyasi sferada dayanıqlılığı və etibarlı tərəfdaş imici ilə qəbul edilən ölkəmizdə multikulturalizmin dövlət siyasətinin mühüm istiqamətlərindən birinə çevrilməsi Azərbaycan dövlətçilik tarixində imza atılan, dönüş xarakterli uğurlardan sayılır. Çünki azərbaycançılığın inkişafı multikultural mühitdən kənarında reallaşma bilməzdi. Bir-birini ahəngdar şəkildə tamamlayan bu iki baxış sistemi dövlət maraqları ilə yanaşı, milli-mənəvi dəyərlər, mədəni və etnokultural müstəvidə müxtəlifliklər arasında harmonik uzlaşmanı təmin etməsi ilə səciyyəlidir.

Multikulturalizm dövlət siyasəti olmaqla yanaşı, müasir Azərbaycan cəmiyyətində dəyişməz həyat təzi kimi təzahür edir. Prezident İlham Əliyevin "Multikulturalizm Azərbaycanda həyat təzidir" fikri bu sahədəki reallıqların ən aydın ifadəsidir.

"Azərbaycan" qəzeti

"Təqvim ayrı-seçkiliyi halları aşkarlansa, ciddi tədbirlər görülməlidir"

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədr müavini Səyavuş Heydərov Qafqaz Müsəlmanları İdarəsində keçirilən tədbirdə bildirib ki, Dövlət Komitəsi Ramazan ayında monitorinqlər keçirəcək. O qeyd edib ki, əgər monitorinq zamanı təqvim ayrı-seçkiliyi halları aşkarlansa, ciddi tədbirlər görülməlidir. "Barələrində görülən tədbirlər mövcud qanunvericilik bazasında olacaq. Əgər hansısa şəxslər bu təqvimi yayarsa, bizim mövcud qanunvericiliyə uyğun olaraq, bu, dini etiqad azadlığının pozulması, eləcə də dini zəmində qarşılıqlıdırma yaradılması kimi qiymət-

ləndirilərək ona hüquqi qiymət verilməlidir".

S. Heydərov vurğulayıb ki, dini ədəbiyyatın satışı ilə məşğul olan bəzi mağazalarda da belə təqvimlərin satışı aşkarlansa, orada da müvafiq tədbirlər görülməlidir. "Həmin kitab satış məntəqələrində hər hansı dini təyinatlı ədə-

biyyat, əşya satılması üçün müvafiq icazə olmalıdır. Eyni zamanda, bildiyiniz kimi, ötən ildən həmin ədəbiyyatlara nəzarət markası vurulur. Əgər o ədəbiyyat Komitənin icazəsi ilə satışa çıxarılsın, onun üzərində mütləq nəzarət markası olmalıdır. Əgər bu, nəzarət markasız satılırsa, bunun da cinayət məsuliyyəti var".

Nic qəsəbəsində “Pasxa” bayramı keçirilib

Mayın 1-də Qəbələ rayonu, Nic qəsəbəsində yaşayan udilər Pasxa bayramını qeyd ediblər. Qəsəbədəki “Çotari” Alban-udi kilsəsində təşkil olunan bayram mərasimində qəsəbə sakinləri ilə yanaşı, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədr müavini Gündüz İsmayılov, Dövlət Komitəsinin Şəki bölgəsi üzrə şöbəsinin əməkdaşları, Qəbələ Rayon İcra Hakimiyyətinin nümayəndələri, eləcə də Nic qəsəbəsi “Abdallı” məhəllə məscidi dini icmasının üzvləri iştirak ediblər.

DQİDK-nın sədr müavini Gündüz İsmayılov Alban-udi Xristian dini icmasının üzvlərini bayram münasibətilə təbrik edərək, ölkədəki dövlət-din münasibətləri, multikultural və tolerant dəyərlərin qorunması

və bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlərdən danışib. O qeyd edib ki, dövlətin, Prezident cənab İlham Əliyevin bu sahəyə diqqət və qayğısının nəticəsində bütün dini qurumlar, o cümlədən tarixi Alban kilsəsinin varisi olan Alban-udi Xristian dini icması sərbəst fəaliyyət göstərir.

Azərbaycan Respublikasının Alban-udi Xristian dini icmasının sədri Robert Mobili Azərbaycanda dini ayinlərin icrası üçün yaradılan şəraitdən məmnunluğunu bildirərək Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanda dövlət-din münasibətlərinin demokratik prinsiplərə və beynəlxalq

hüquq normalarına uyğun tənzimləndiyini, hər kəsin dini etiqad azadlığının təmin olunduğunu vurğulayıb. O qeyd edib ki, müsəlman və xristian udilərin birgə yaşadığı, kilsə və məscidin yan-yana fəaliyyət göstərdiyi Nic Azərbaycan tolerantlığının kiçik bir

modelidir. Alban-udi Xristian dini icmasının çıxış edən digər üzvləri də onlara qarşı heç bir ayrı-seçkiliyin olmadığını qeyd edib, göstərilən diqqət və qayğıya görə dövlətimizin başçısına minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Məlumat üçün qeyd edək ki, Nic qəsəbəsində Alban-udi kilsəsi və 2 məscid fəaliyyət göstərir. Burada yaşayan udilər minilliklərdən bəri öz dinini, dilini, adət-ənənələrini qoruyub saxlayırlar.

Düşənbədə beynəlxalq konfrans keçirilib

Düşənbə şəhərində Tacikistan Prezidenti yanında İslam Araşdırmalar Mərkəzi və Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin Tacikistan nümayəndəliyinin birgə təşkilatçılığı ilə mayın 11-12-də “Humanitar fəaliyyət və Beynəlxalq İslam hüququnda humanitar qaydalar” adlı beynəlxalq konfrans keçirilib. Konfransda Azərbaycan, Qırğızıstan, Qazaxıstan, Rusiya Federasiyası və Tacikistanın dövlət və ictimai xadimləri, alimlər, ilahiyyatçılar iştirak ediblər.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Dinşünaslıq ekspertizası şöbəsinin müdiri Nahid Məmmədov və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Fəlsəfə və Hüquq İnstitutunun Dinşünaslıq və mədəniyyətin fəlsəfi problemləri şöbəsinin elmi işçisi, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru, prof. Aydın Əlizadə də konfransda məruzə

ilə çıxış ediblər.

Açılış mərasimində Nahid Məmmədov İslamın humanist dəyərlərindən danışaraq müasir dünyada din adı altında törədilən vandalizmin İslami dəyərlərlə ziddiyyət təşkil etdiyini bildirib. Nahid Məmmədov məruzəsində Azərbaycan təmsilində dinlərarası və məzhəblərarası münasibətlərin tolerantlıq prinsiplərinə söykəndiyini, bütün dini konfessiyaların birgəyaşayış ənənələrinə sadıq qaldığını vurğulayaraq dövlətin dini konfessiyalara qayğısının konkret faktlar üzrə təzahürlərini sadalayıb.

Professor Aydın Əlizadənin “Dini təşkilatların humanitar fəaliyyəti və dinlərarası dialoq problemi” mövzusunda məruzəsi də böyük maraqla qarşılanıb.

Sonda Beynəlxalq Konfrans iştirakçıları adından yekun bəyanat qəbul edilib.

Dövlət Komitəsinin şöbə müdiri: “ABŞ-ın Beynəlxalq Din Azadlığı üzrə Komissiyası tarixi faktları saxtalaşdırıb”

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Xarici əlaqələr şöbəsinin müdiri Nicat Məmmədli ABŞ-ın Beynəlxalq Din Azadlığı üzrə Komissiyasının dünyada din azadlığı haqqında 2016-cı il üçün təqdim etdiyi hesabatına münasibət bildirib.

Nicat Məmmədlinin sözlərinə görə, Komissiyasının mayın 2-də təqdim etdiyi sənədin təhlili təəssüf hissi ilə deməyə əsas verir ki, hesabatda bir çox hallarda dəqiqləşdirilməmiş məlumatlar öz əksini tapıb.

Şöbə müdiri bildirib ki, əvvəlki illərdə olduğu kimi, builki hesabat da hazırlanarkən kifayət qədər etibarlı olmayan mənbələrdən istifadə edilib, dəqiqləşdirilməmiş və müvafiq qaydada yoxlanılmamış məlumatlar sənədə daxil edilib: “Təəssüf hissi ilə qeyd etmək lazımdır ki, dünyada dini durumu təhlil etmək yükünü üzərinə götürmüş dövlət komissiyası builki hesabatında adi tarixi faktları saxtalaşdırıb, nəticədə tamamilə qərəzli mövqe sərgiləyib. Sənədin Azərbaycanla bağlı hissəsində onun mahiyyətinə uyğun olmadığı halda tarixi arayış verilib və həmin arayışda açıq-aşkar qərəzlə yanaşı, saxtakarlığa da yol verilib. Sənəddə dəfələrlə “din haqqında 2009-cu il qanunu”na istinad edilib, halbuki “Dini etiqad

azadlığı haqqında” Qanun 1992-ci ildə qəbul olunub və ona dəfələrlə, o cümlədən 2009-cu ildə dəyişikliklər edilib. Digər bir səhv isə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin tarixinin sovet dövrünə aid olunmasıdır. Açıq-aşkar görünür ki, hesabat məqsədli şəkildə həm tarixi faktları, həm də mövcud realıqları təhrif etməklə dünyada Azərbaycan barədə ictimai fikri azdırmağa yönəlib”.

Nicat Məmmədli qeyd edib ki, builki hesabatda da Azərbaycan əvvəlki illərdə olduğu kimi, guya dini azadlıqların səviyyəsinin narahatlıq doğurduğu 2-ci kateqoriyaya aid edilib ki, bu kateqoriyaya cəmi 10 ölkə daxildir: “Ölkəmizdə dini qurumların qeydiyyatının ləngidilməsi və onlara maneələrin törədilməsi, dini fəaliyyətlə bağlı cəzaların sərtləşdirilməsi və yeni hüquqi maneələrin yaradılması, universitetlərdə hicaba maneələr kimi tamamilə əsassız və reallığı təhrif edən məlumatlar yer alıb. Hesabat dövründə Beynəlxalq Din Azadlığı Komissiyasının sədri Katrina Lantos Svet, qurumun üzvləri Katerina Kosman və Daniel Mark Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin dəvətilə Azərbaycanda olub və bu səfər barədə hesabatda əlavə bəyanatla çıxış ediblər. Təəssüf hissi ilə qeyd etmək lazımdır ki, onlar ölkəmizin dərin tolerantlıq ənənələrinin müsəlman ölkələri içərisində unikallığını qeyd etsələr də, Azərbaycanın məhz 2-ci kateqoriya ölkələr siyahısında olmasını əsassız və yoxlanılmamış faktlarla əsaslandırmağa çalışıblar. Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi gələcəkdə bu sahədə hazırlanan hesabatların daha obyektiv və əsaslı tərtib edilməsi üçün ABŞ-ın Beynəlxalq Din Azadlığı üzrə Komissiyasını və digər müvafiq strukturları əməkdaşlığa dəvət edir”.

“Multikulturalizm ili” çərçivəsində tədbirlər keçirilib

Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanca multikulturalizm ənənələrinin qorunub saxlanması, daha da inkişaf etdirilməsi və geniş təbliğ olunması məqsədilə 2016-cı ilin ölkəmizdə “Multikulturalizm ili” elan edilməsi haqqında imzaladığı 11 yanvar 2016-cı il tarixli Sərəncamına əsasən Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi (DQİDK) paytaxta yanaşı, regionlarda bölgə şöbələri, rayon icra hakimiyyətləri və digər dövlət qurumlarının birgə təşkilatçılığı ilə ardıcıl tədbirlər həyata keçirir. Bu qəbildən:

3 may – DQİDK və

Sabunçu Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Sabunçu qəsəbəsindəki 148 sayılı tam orta məktəbdə “Multikulturalizmin Azərbaycan modeli” mövzusunda tədbir; DQİDK və Xətai Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Xətai rayonu 264 sayılı tam orta məktəbdə “Multikulturalizm Azərbaycanda həyat tərzidir” mövzusunda tədbir; DQİDK, Yeni Azərbaycan Partiyası Gənclər Birliyi və Biləsuvar Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Biləsuvardakı Heydər Əliyev Mərkəzində “Azərbaycanda multikulturalizm

gənclərin gözü ilə” mövzusunda konfrans;

4 may – DQİDK və Xətai Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Xətai rayonu 221 sayılı tam orta məktəbdə “Multikulturalizmin Azərbaycan modeli” mövzusunda maarifləndirmə tədbiri;

5 may – DQİDK və Nərimanov Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Azərbaycan Kooperasiya Universitetində “Multikulturalizmin Azərbaycan modeli” mövzusunda tədbir;

12 may – DQİDK və Qaradağ Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Qobustan qəsəbəsində yerləşən 321 sayılı və Ələt qəsəbəsində yerləşən 127 sayılı tam orta məktəbdə “Multikulturalizmin Azərbaycan modeli” mövzusunda tədbir; DQİDK, Yeni Azərbaycan Partiyası Gənclər Birliyi və İsmayilli Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə İsmayılıda “Azərbaycanda multikulturalizm gənclərin gözü ilə” mövzusunda konfrans;

13 may – DQİDK-nın Ucar bölgəsi üzrə şöbəsinin təşkilat-

çılığı ilə Qazıqumlaq kəndində yerləşən Şəhid Sadiq Salahov adına 1 sayılı tam orta məktəbdə “Heydər Əliyev, milli-mənəvi dəyərlər, multikulturalizm və tolerantlıq” mövzusunda tədbir; DQİDK-nın Lənkəran bölgəsi üzrə şöbəsi və Astara rayon Təhsil Şöbəsinin təşkilatçılığı ilə M.Ə.Sabir adına Astara şəhəri 1 nömrəli orta məktəbdə “Multikulturalizm Azərbaycanda həyat tərzidir” mövzusunda tədbir;

18 may – DQİDK və Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Əmircan qəsəbəsindəki 114 sayılı tam orta məktəbdə “Multikulturalizmin Azərbaycan modeli” mövzusunda tədbir; DQİDK və Səbail Rayon İcra

Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Məmməd Rahim adına 7 sayılı tam orta məktəbdə “Multikulturalizm Azərbaycanda həyat tərzidir” mövzusunda tədbir;

20 may – DQİDK və Füzuli Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Füzuli rayonunun Horadiz şəhərində “Multikulturalizm Azərbaycanda dövlət siyasəti və həyat tərzidir” mövzusunda tədbir;

24 may – DQİDK və

Sabunçu Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Nardaran qəsəbəsində yerləşən 130 sayılı tam orta məktəbdə “Multikulturalizm və milli-mənəvi dəyərlər” mövzusunda tədbir təşkil olunmuşdur.

Müasir dünyada cəmiyyəti narahat edən və faciəvi nəticələrə gətirib çıxaran ən ciddi problemlərdən biri də narkomaniyadır. Narkomaniya insanın sağlamlığına, mənəviyyətinə ciddi zərbə vurmaqla yanaşı, dünyada münaqişə və müharibə ocaqlarının, terrorçu mərkəzlərin, mütəşəkkil cinayətkar qrupların yaradılması, silah alverinin güclənməsi sahəsində də mühüm amil rolunu oynayır. Elə buna görədir ki, narkotizmlə mübarizə terrorizmlə mübarizənin tərkib hissəsi sayılır.

Bütün digər zərərli vərdiş və asılılıq yaranan maddələr kimi, narkotiklər də mərkəzi sinir sisteminə, yəni baş və onurğa beyində, beyincikdə əhəmiyyətli dəyişikliklərin yaranmasına, beyin hüceyrələrində oksidləşmə-bərpa prosesinin pozulmasına səbəb olur. Bunların təsiri nəticəsində insanın emosional vəziyyətində depressiv fon-əhval düşkünlüyü, intellektual fəaliyyətində, yəni təfəkkürü və zehni qabiliyyətlərində, habelə hafizə, iradə və davranışında müxtəlif pozğunluqlar meydana gəlir. İnsan özünü idarə edə bilmədiyi üçün hər cür cinayət işləməsi qaçılmaz hala çevrilir. Narkotik aludəçisi özünü narkotiklə təmin etmək üçün yalan danışır, oğurluq edir, məcbur qalanda hətta ağır cinayətlər də törədir. Başqa sözlə, narkomaniya özü ilə yalnız bir insanın fiziki və mənəvi xəstəliyini gətirmir, zəncirvari pisləklərə qapı açır. Beləliklə, bir şəxsin bəlası olmaqdan daha çox, cəmiyyətin ümumi bəlasına çevrilir.

Narkotizm milli-mənəvi dəyərlərə zidd olmaqla yanaşı, İslamın əsas qanunlar toplusu olan Qurani-Kərimdə narkotiklə

masi və bu yolla Allahın əmanətinə xəyanət etməsi pislənir. Məhəmməd Peyğəmbər (s) də hədislərində zərərli olan və şər daşıyıcısına çevrilən hər şeyi pisləmiş, onlardan uzaq durmağın vacibliyini vurğulamışdır.

Bu gün bütün dünyada, o cümlədən Azərbaycan Respublikasında bu sahənin

NARKOMANIYA

Ümumbəşəri Fəlakət!

bağlı konkret ayə olmasa da, təfsirçilər hesab edirlər ki, Müqəddəs Kitabda adı keçən haramlar arasında narkotik vasitələr də yer alır. Məsələn, “əl-Bəqərə” surəsinin 195-ci ayəsində buyrulur: “...öz əlinizlə özünü təhlükəyə atmayın”. Bəlli olduğu kimi, İslamda insanın özünə zülm etməsi, xətər yetirməsi, başqa sözlə, bilərəkdən özünü təhlükəyə atıb canına qıy-

qanunvericilik bazasının zamanın tələblərinə uyğun olaraq möhkəmləndirilməsi ilə narkotizmlə mübarizə işinə və onun qarşısının alınması problemlərinə yeni münasibət yaranmış və formalaşmışdır. Ayrı-ayrı dövlət strukturları, qeyri-hökumət təşkilatları, kütləvi informasiya vasitələri (KİV), hüquq-mühafizə orqanları, təhsil və səhiyyə sisteminin birgə mübarizəsi bəşəriyyətin bu dəh-

şətli bəlasının yayılmasının qarşısının alınmasında böyük əhəmiyyət daşıyır. Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi də (DQİDK) gənclərin milli-mənəvi ruhda tərbiyə olunmasının əhəmiyyətini, narkotiklərin fəsadları barədə maarifləndirmə işinin zəruriliyini nəzərə alaraq paytaxt və bölgələrdə bir sıra tədbirlər həyata keçirir. Bu məsələ:

5 may – DQİDK və Ucar Rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə “Narkomaniya və zərərli vərdişlərlə mübarizə yolları” mövzusunda “Narkomaniyanın hədəfinə çevrilməmək naminə sağlam həyat təzi seçin!” mövzusunda; DQİDK-nın dəstəyi ilə Sumqayıt şəhəri 10 sayılı Peşə liseyində “Narkomaniya – ağ ölüm” adlı maarifləndirici tədbir;

12 may – DQİDK-nın Lənkəran bölgəsi üzrə şöbəsinin və Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Lənkəran şəhər Heydər Əliyev Mərkəzində “Vətənpərvər ruhda tərbiyə. Sağlam ailə, sağlam həyat” mövzusunda konfrans;

13 may – DQİDK və Yevlax

rayon Polis Şöbəsinin təşkilatçılığı ilə “Narkomaniya və zərərli vərdişlər” mövzusunda Yevlax şəhərində maarifləndirici tədbir; Şəki İslam Mədrəsəsində “Narkomaniya bəşəri problemdir” mövzusunda tədbir;

17 may – DQİDK-nın və İsmayilli Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə İsmayilli rayon Basqal qəsəbəsi Rəməzi Novruzov adına tam orta məktəbində “Narkomaniya bəşəriyyətin bəlasıdır” adlı tədbir;

20 may – DQİDK-nın Lənkəran bölgəsi üzrə şöbəsi və Astara Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Astara rayonu Mərkəzi kitabxanasında “Narkomaniya və ona qarşı mübarizədə üzərimizə düşən vəzifələr” mövzusunda seminar;

26 may – DQİDK-nın Şirvan bölgəsi üzrə şöbəsinin və Neftçala Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Neftçala rayonu 1 sayılı məktəbdə “Narkomaniya və ona qarşı mübarizədə üzərimizə düşən vəzifələr” mövzusunda seminar həyata keçirilmişdir.

Ramazan ayı iyunun 7-də başlayır

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Fətvafa qeyd olunur ki, mərhəmət və şəfqət ayı olan müqəddəs Ramazan ayında ehtiyacı olanlara, uşaq evlərinə, ahıl və kimsəsizlərə imkan daxilində kömək etmək, ifrata və israfə yol vermədən iftar süfrələri açmaq Allah nəzərində bəyənən əməllərdəndir. Bu ayda ən böyük savab – Quranı tilavət etmək, valideynlərin xeyir-duasını almaq, dünyasını dəyişənlərin ruhlarını yad etmək, elm və fəzilət sahiblərinə ehtiram göstərmək, insanlar arasında ünsiyyət, dostluq və qarşılıqlı hörməti təbliğ etməkdir.

Hər il olduğu kimi, bu il də Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi AMEA Şamaxı Astrofizika Rəsədxanası ilə birlikdə Azərbaycan ərazisi üfünə uyğun olaraq Ramazan ayının əvvəli, namaz vaxtları, bu mübarək ayın gündəlik duaları, eləcə də bayram tarixini müəyyənləşdirən xüsusi təqvim və yaddaş kitabçası tərtib edib.

"Bölgə qazıları, səlahiyyətli nümayəndələr, imam və axundlardan, eləcə də

dindarlarımızdan tələbimiz budur ki, digər mənbələrdən daxil olmuş, məzhəb və vaxt ayrı-seçkiliyinə səbəb ola biləcək təqvimlərə müraciət edilməsin. Əminlik ki, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi və yerli İcra Hakimiyyətlərinin müvafiq qurumları bu məsələdə bizə köməkçi olacaq, kütləvi informasiya vasitələri və sosial media məzhəb ayrı-seçkiliyinin yolverilməzliyi baxımından vacib olan bu təqvimin təbliği və yayılmasına məsuliyyətlə yanaşacaq. İnşallah, Eydü-İfrit - Ramazan bayramı Şəvval ayının 1-i - Ayın üfünə ərazimizdə görünməsinə istinadən iyul ayının 06-na təsadüf edəcək. Azərbaycan hökumətinin dini bayramlarımız olan Ramazan və Qurban bayramlarına ehtiramının göstəricisi kimi bu bayramlar dövlət səviyyəsində qeyd olunur. Bu, dövlətimizin dini dəyərlərə ehtiram və qayğısının təzahürü, din-dövlət münasibətlərinin yüksək səviyyəsindən irəliləyən məqamdır və dindarlar tərəfindən həmişə minnətdarlıqla qarşılır. Orucun mühüm əməllərindən biri olan fitrə zəkatının vaxtı Ramazan ayının son

günüdür. Fitrə canın sədəqəsidir və hər bir imkanı olan müsəlmanın ailənin hər bir üzvü üçün fitrə zəkatı çıxarıb imkanlılara, ehtiyacı olan ailələrə verməsi vacibdir.

Qazılar Şurasının qənaətinə görə, bugünkü günə uyğun olaraq adambaşına 5-10 manat arası fitrə zəkatının verilməsi məsləhət görülür. QMI Qazılar Şurası və Elmi-Dini Şurası din xadimlərimizə bir daha xəbərdarlıq edir ki, müqəddəs Ramazan ayı ərzində iftar vaxtından qabaq açılan süfrələrdə iştirak etmək şəriətə görə böyük günahlardandır. Bu xəbərdarlığımızı nəzərə almayan din xadimləri barəsində ciddi tədbirlər görülməlidir. Qazılar Şurası din xadimlərimizə tövsiyə edir ki, bu əziz günlərdə dinimizdə müqəddəs sayılan şəxsiyyətlərlə yanaşı, torpaqlarımız, Vətənimiz uğrunda canlarından keçən qəhrəman övladlarımızın, Qarabağ şəhidlərinin əziz xatirəsi yad edilsin, ruhlarına dualar oxunsun, xütbə və moizələrdə vətənpərvərlik hissələrinin təbliğinə xüsusi diqqət yetirilsin. Duaların qəbul olunduğu mübarək Ramazan ayında biz müstəqilliyimizi əbədi edən Ulu

Öndər Heydər Əliyevi rəhmətlə yad edir, dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsi və xalqımızın rifahı naminə böyük işlər görən dövlət rəhbərimiz İlham Əliyev cənablarına Allah-taaladan xeyir-dualar diləyirik. Duamız budur ki, Qadir Allah doğma Azərbaycanımızın qüdrətli və firavan gələcəyini, ölkəmizdə və bütün dünyada sülhü bərqərar etsin, gələn Ramazan iftarlarımızı doğma Qarabağın ürəyi olan Şuşada açmağı nəsib etsin, inşallah! Müsəlman qardaş və bacılarımızı mübarək Ramazanın gəlişi münasibətilə bir daha təbrik edir, müqəddəs dinimizə ehtiram nümayiş etdirməkdə, oruc ibadət-lərimizi layiqincə tamamlamaqda bizə yardımçı olmasını Uca Rəbbimizdən diləyirik! Allah oruc və namazlarınızı qəbul etsin! Amin!" - deyər Fətvada bildirilir.

Dini maarifləndirmə layihəsi çərçivəsində

Prezident İlham Əliyevin ölkədə dini maarifləndirmə və milli-mənəvi dəyərlərin təbliği işini daha da gücləndirmək məqsədilə dini icmalara maliyyə yardımı göstərmək üçün 2014-cü il noyabrın 27-də imzaladığı Sərəncama əsasən bölgələrdə növbəti tədbirlər həyata keçirilib. Bu qəbildən olan maarifləndirici tədbirlər:

1 may - Füzuli rayon Horadiz şəhəri "Əhli-Beyt" məscidi dini icmasının "Qəhrəmanlar unudulmur!" adlı layihəsi çərçivəsində Füzuli rayon Kərimbəyli kənd məktəbində və Böyük-Bəhmənli kəndində;

2 may - Oğuz rayonu Xaçmaz kənd məscidi dini icmasının "Nümunəvi dindar və mötədil müsəlman şəxsiyyəti" layihəsi çərçivəsində Xaçmaz kənd 1 sayılı tam orta məktəbində;

3 may - Şamaxı şəhər "Cümə" məscidi mərkəz dini icmasının "Milli-mənəvi dəyərlərin təbliğində gənclərin rolu" layihəsi çərçivəsində "Gənclərin radikal dini təsirlərdən qorunması" mövzusunda; Samux rayon Samux şəhər müsəlmanları dini icmasının "Radikalizmə qarşı mübarizədə milli-mənəvi dəyərlərimizdən istifadə" adlı layihəsi çərçivəsində "Radikalizmdən qorunmanın yolları necə olmalıdır" mövzusunda Samux rayon Lək kənd tam orta məktəbində;

4 may - Yardımlı rayonu Yardımlı şəhər məscidi dini icmasının "Multikultural cəmiyyətdə tolerantlıq ənənələrinin qorunması" adlı layihəsi çərçivəsində "Ənənəvi dindarlıq və radikalizm" mövzusunda rayon Mərkəzi kitabxana sisteminin akt zalında; Kotec qəsəbə məscidi dini icmasının "İslamda valideyn və övlad" münasibətləri adlı layihəsi çərçivəsində Sumqayıt şəhərində; Bakı şəhəri Xəzər rayonu Binə qəsəbəsi "İmam Rza" məscidi dini icmasının "İslamda qardaşlıq prinsipi" layihəsi çərçivəsində Xəzər rayonu Binə qəsəbəsində;

5 may - Daşsalahlı məscidi dini icmasının "Radikalizmə qarşı

mübarizədə milli-mənəvi dəyərlərin qorunması" layihəsi çərçivəsində "Radikal dini cərəyanlara qarşı mübarizədə maarifləndirmənin rolu" mövzusunda Qazax rayonu Aslanbəyli kəndində; Quba rayonu Təngəaltı kəndi "Seyidlər" məscidi dini icmasının "Milli - mənəvi dəyərlərimizin təbliği və dini radikalizmlə mübarizə" adlı layihə çərçivəsində Təngəaltı kənd orta məktəbində; Mingəçevir şəhəri, Mingəçevir kənd "Cümə" məscidi dini icmasının "Dindarların radikal təsirlərdən qorunması" layihəsi çərçivəsində "Dini radikalizmin qarşısının alınmasında ənənəvi İslam dəyərlərinin rolu" mövzusunda Mingəçevir şəhərində;

6 may - "Dinimizi düzgün tanıyaq və düzgün tanıdaq!" layihəsi çərçivəsində Ağsəhər rayonu Məhəmmədi kəndində; Ucar rayonu Çiyini kənd "Hacı Ağamirzə" məscidi dini icmasının "Multikulturalizm: dini ayrı-seçkilik və ekstremizmə alternativ kimi" layihəsi çərçivəsində "Müasir dövrdə İslam dünyasında dini ekstremizmin yaranma səbəbləri və onun fəsadları" mövzusunda Çiyini kəndində;

7 may - Sabirabad rayonu "Heydər məscidi" dini icmasının "Milli-mənəvi dəyərlərimiz və müasirlik" layihəsi çərçivəsində;

11 may - Sumqayıt şəhəri Kotec qəsəbə məscidi dini icmasının "İslamda valideyn və övlad münasibətləri" layihəsi çərçivəsində; Xızı rayonu Giləzi qəsəbəsi "İman Hüseyin" məscidi dini icmasının "İslam narkomaniya və digər zərərli vərdislərdən uzaq olmağa çağırır" layihəsi çərçivəsində; Ağdaş şəhəri "Üç qovaq" məscidi dini icmasının "Dindarların radikal təsirlərdən qorunması" layihəsi çərçivəsində "İslam dünyasında dini ekstremizmin yaranma səbəbləri" mövzusunda Ağdaş şəhərində; Göyçay şəhər "Əbülfəzlil Abbas" məscidi dini icmasının "Dini fanatizm və ekstremizm: multikultural cəmiyyət üçün təhlükə" layihəsi çərçivəsində "Tolerantlıq ənənələrinin qorunub

saxlanması" mövzusunda Göyçay şəhərində; Oğuz rayonu Xaçmaz kənd məscidi dini icmasının "Nümunəvi dindar və mötədil müsəlman şəxsiyyəti" layihəsi çərçivəsində Xaçmaz kənd məktəbində;

12 may - Mingəçevir şəhəri, Mingəçevir kənd "Cümə" məscidi dini icmasının həyata keçirdiyi "Dindarların radikal təsirlərdən qorunması" layihəsi çərçivəsində "Milli-mənəvi dəyərlərimiz və müasirlik" mövzusunda Mingəçevir şəhərində; Yardımlı rayonu Yardımlı şəhər məscidi dini icmasının "Multikultural cəmiyyətdə tolerantlıq ənənələrinin qorunması" adlı layihə çərçivəsində "Gənclərin radikal təsirlərdən qorunması" mövzusunda; Ağsu şəhər "Nuran Xatun" məscidi dini icmasının "Dindarların radikal təsirlərdən qorunması" layihəsi çərçivəsində "Multikulturalizm və məzhəblərə-rası tolerantlıq" mövzusunda; "Radikalizmə qarşı mübarizədə milli mənəvi dəyərlərin qorunması" layihəsi çərçivəsində "Azərbaycan tolerantlıq nümunəsi" mövzusunda Qazax Dövlət Sosial İqtisad Kollecinə;

13 may - Qazax rayonu, Daşsalahlı məscidi dini icmasının "Radikalizmə qarşı mübarizədə milli-mənəvi dəyərlərin qorunması" layihəsi çərçivəsində "Dini fanatizmin və xurafatçılığın zərərli" mövzusunda Qazax rayonu İkinci Şıxlı kənd tam orta məktəbində; Samux rayonu Samux şəhər müsəlmanları dini icmasının "Radikalizmə qarşı mübarizədə milli-mənəvi dəyərlərimizdən istifadə" layihəsi çərçivəsində "Radikalizmin fəsadları" mövzusunda Samux rayonu Ziyadlı kənd tam orta məktəbində; Quba rayonu Təngəaltı kəndi "Seyidlər" məscidi dini icmasının təşkilatçılığı ilə "Milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliği və dini radikalizmlə mübarizə" adlı layihə çərçivəsində;

16 may - Oğuz rayonu Xaçmaz kənd məscidi dini icmasının "Nümunəvi dindar və mötədil müsəlman şəxsiyyəti" layihəsi

çərçivəsində Xaçmaz kənd 2 sayılı tam orta məktəbində;

18 may - Xızı rayonu Giləzi qəsəbəsi "İmam Hüseyin" məscidi dini icmasının "İslam narkomaniya və digər zərərli vərdislərdən uzaq olmağa çağırır" layihəsi çərçivəsində; Sumqayıt şəhər "Kotec" qəsəbə məscidi dini icmasının "İslamda valideyn-övlad münasibətləri" layihəsi çərçivəsində; Ucar rayonu Çiyini kənd "Hacı Ağamirzə" məscidi dini icmasının "Multikulturalizm: dini ayrı-seçkilik və ekstremizmə alternativ kimi" layihəsi çərçivəsində "Dini fanatizm və ekstremizmin zərərli" mövzusunda Ucar rayonu Çiyini kənd tam orta məktəbində; Qusar rayonu Avaran kənd məscidi dini icmasının "İslam qardaşlıq dinidir" layihəsi çərçivəsində "Azərbaycan multikulturalizmi birgə yaşayışın ən yaxşı nümunəsidir" mövzusunda Qusar rayonu Xürel kənd tam orta məktəbində; Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, "Qasımbəy" məscidi dini icmasının "İslam qardaşlığı və məzhəblərə-rası dialoq prinsipləri" layihəsi çərçivəsində;

19 may - Xaçmaz rayonu Müqtədir kənd "Şeyx Ömər" məscidi dini icmasının təşkilatçılığı ilə "Gənclərimizi radikal dini təmayüllü cərəyanların təsiri altına düşməkdən qoruyaq" adlı layihə çərçivəsində; Neftçala rayonu "Sahib Əzzaman" məscidi dini icmasında "Dini ekstremizm və radikalizmin multikultural cəmiyyət üçün təhlükələri" adlı layihə çərçivəsində;

20 may - Mingəçevir şəhəri, Mingəçevir kənd "Cümə" məscidi dini icmasının "Dindarların radikal təsirlərdən qorunması" layihəsi çərçivəsində "Gənclik və milli-mənəvi dəyərlərimiz" mövzusunda; Dövlət Komitəsinin dəstəyi ilə Sabirabad rayonu mərkəzi "Heydər məscidi" dini icmasında "Milli-mənəvi dəyərlərimiz və müasirlik" layihəsi çərçivəsində "Multikultural dəyərlərin təbliğində dini icmaların və din xadimlərinin rolu" mövzusunda; Ağcabədi rayon "Seyid Mürsəl Ağa məscidi" dini icması tərəfindən "İslamda

aile dəyərləri" mövzusunda Ağcabədi Pedaqoji Kollecinə; Ağdaş şəhəri, "Üç qovaq" məscidi dini icmasının "Dindarların radikal təsirlərdən qorunması" layihəsi çərçivəsində "Dini ekstremizm və onun təzahür formaları" mövzusunda Ağdaş şəhərində; "Dinimizi düzgün tanıyaq və düzgün tanıdaq!" layihəsi çərçivəsində Ağsəhər rayonu Məhəmmədi kəndində;

23 may - Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, "Qasımbəy" məscidi dini icmasının "İslam qardaşlığı və məzhəblərə-rası dialoq prinsipləri" layihəsi çərçivəsində;

24 may - Ağdaş şəhəri "Üç qovaq" məscidi dini icmasının "Dindarların radikal təsirlərdən qorunması" layihəsi çərçivəsində "Dini radikalizmin qarşısının alınmasında ənənəvi İslam dəyərlərinin rolu" mövzusunda Ağdaş şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində;

25 may - Ucar rayonu Çiyini kəndi "Hacı Ağamirzə" məscidi dini icmasının "Multikulturalizm: dini ayrı-seçkilik və ekstremizmə alternativ kimi" layihəsi çərçivəsində "Qloballaşan dünyada milli-mənəvi dəyərlərə bağlılığın zəruriliyini şərtləndirən əsas amillər" mövzusunda Ucar şəhər "Gənclər evi" konfrans zalında;

25 may - Sumqayıt şəhər "Kotec" qəsəbə məscidi dini icmasının "İslamda valideyn-övlad münasibətləri" layihəsi çərçivəsində;

25 may - Xızı rayonu Giləzi qəsəbəsi "İmam Hüseyin" məscidi dini icmasının "İslam narkomaniya və digər zərərli vərdislərdən uzaq olmağa çağırır" layihəsi çərçivəsində;

25 may - Oğuz rayonu Xaçmaz kənd məscidi dini icmasının "Nümunəvi dindar və mötədil müsəlman şəxsiyyəti" layihəsi çərçivəsində;

26 may - Qusar rayonu Avaran kənd məscidi dini icmasının "İslam qardaşlıq dinidir" layihəsi çərçivəsində Qusar rayonu Avaran kənd tam orta məktəbində baş tutub.

QISA-QISA

Mayın 10-da Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin kollektivi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 93-cü ildönümü münasibətilə Fəxri xiyabına gələrək müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu Heydər Əliyevin xatirəsini ehtiramla yad ediblər. Komitə əməkdaşları Ulu Öndərin məzarı önünə gül dəstələri qoyublar.

* * *

Mayın 11-də Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsində (DQİDK) maliyyə yardımı ayrılmış daha 5 dini icmaya maliyyə yardımı ayrılıb.

* * *

Mayın 15-də Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (DQİDK) Quba bölgəsi üzrə şöbəsinin təşkilatçılığı ilə Quba şəhərində "Dini radikalizmlə mübarizədə dindarların rolu" mövzusunda tədbir keçirilib. Tədbirdə DQİDK-nın Quba bölgəsi üzrə şöbəsinin əməkdaşı Ramin Xudayev, QMİ-nin Quba rayonu üzrə səlahiyyətli nümayəndəsi Elnur Əfəndiyev və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Dini radikalizmin fəsadlarından, ənənəvi İslam dəyərlərinin radikal və ekstremist düşüncədən uzaqlaşmadakı rolundan bəhs olunan tədbirdə gəncləri qeyri-ənənəvi dini cərəyanlar və dini ekstremistlərin təsirinə düşməkdən çəkindirmədə dini maarifləndirmə tədbirlərinin əhəmiyyəti vurğulanıb.

* * *

Mayın 16-da Şəki Şəhər İcra Hakimiyyətinin, DQİDK-nın Şəki bölgəsi üzrə şöbəsinin və Şəki şəhər təhsil şöbəsinin birgə təşkilatçılığı ilə məktəb şagirdləri üçün dövlət-din münasibətləri, dinlərarası dialoq və tolerantlıq sahəsində həyata keçirilən dövlət siyasəti barədə maarifləndirici tədbir keçirilib.

Şəhər 5 №-li tam orta məktəbdə baş tutan tədbirdə Şəki Şəhər İcra Hakimiyyəti Aparatının İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsi müdirinin müavini - dini qurumlarla işin təşkilatçısı Sadiq Yusifov, DQİDK-nın Şəki bölgəsi üzrə şöbəsinin müdiri Gündüz Paşayev, Şəki şəhər təhsil şöbəsinin nümayəndəsi Cumay Kərimov iştirak ediblər.

Tədbirdə "Azərbaycan - tolerantlıq nümunəsi" adlı video-çarx nümayiş etdirilib.

* * *

Mayın 17-də DQİDK və Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmətin birgə təşkilatçılığı ilə 12 sayılı cəzaçəkmə müəssisəsində "Dini radikalizm və onun fəsadları" mövzusunda tədbir keçirilib. Tədbirdə DQİDK-nın Bakı şəhəri üzrə şöbəsinin müdir müavini Ceyhun Əliyev, Penitensiar Xidmətin təbriyyə işinin təşkili İdarəsinin inspektoru, ədliyyə mayoru Süleyman Salayev və 12 sayılı cəzaçəkmə müəssisəsinin Təbriyyə işinin təşkili şöbəsinin rəisi, ədliyyə mayoru Heydər Əliyev iştirak ediblər.

Tədbirdə məhkumlar arasında dini maarifləndirmə işinin həyata keçirilməsinin əhəmiyyətindən söhbət açılıb, dini radikalizmin təzahürləri və yol açdığı fəsadlar haqqında geniş məlumat verilib.

* * *

Mayın 18-də DQİDK-nın Şəki bölgəsi üzrə şöbəsinin və Şəki şəhər Heydər Əliyev Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə "Azərbaycandakı multikulturalizm ənənələrinə baxış" mövzusunda sərgi təşkil olunub.

Sərgidə DQİDK-nın Şəki bölgəsi üzrə şöbəsinin əməkdaşları Elvin Qarayev və Ruslan Mobili, Şəki mədəniyyət və turizm şöbəsinin müdiri Mirvari Zeynalova, Şəki şəhər Heydər Əliyev Mərkəzinin direktoru Zeynəb Məmmədova, mərkəzin işçiləri, Şəki şəhər 7 nömrəli orta məktəbin təşkilatçı müəllimi Samirə Şəmiyeva, ictimaiyyət və mətbuat nümayəndələri, həmçinin bölgədə yaşayan digər azsaylı xalqların nümayəndələri iştirak ediblər.

Azsaylı xalqların nümayəndələri sərgidə mahnı və rəqslərdən ibarət səhnələrlə çıxış edib, özlərinə aid geyimləri, məişət əşyaları, kitabları, rəsm əsərlərini və xalçaları nümayiş etdiriblər.

* * *

Mayın 18-də Suraxanıda DQİDK və Bakı Şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsinin birgə təşkilatçılığı ilə "Gənclər və milli-mənəvi dəyərlərimiz: keçmişdən bu günə" mövzusunda konfrans keçirilib. Konfrans hər iki qurum tərəfindən birgə təşkil olunmuş Tədbirlər Planına əsasən təşkil edilmişdir.

Tədbirdə DQİDK-nın Dini maarifləndirmə işinin təşkili şöbəsinin müdir müavini Ruslan Əsgərov, Dinişünaslıq ekspertizası şöbəsinin müdir müavini Cahandar Əliyev, Bakı Şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsinin rəis müavini Aydın Yusifov, Baş İdarənin Gənclərlə iş sektorunun müdiri Zamin Əhmədov, Baş idarənin və Suraxanı rayon Gənclər və İdman idarələrinin əməkdaşları, rayonun fəal gəncləri iştirak ediblər.

Ruslan Əsgərov "Gənclər və milli-mənəvi dəyərlərimiz: keçmişdən bu günə", Cahandar Əliyev isə "Milli-mənəvi dəyərlərimiz: varislik və müasirlik" mövzularında məruzələrlə çıxış ediblər. Daha sonra Dövlət Komitəsi tərəfindən dini radikalizmlə mübarizə və maarifləndirmə məqsədilə çəkilmiş "Fitnə" filmi nümayiş etdirilib.

* * *

Mayın 18-də DQİDK və Yasamal Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Yasamal rayonu 153 sayılı tam orta məktəbdə "Zərərli vərdişlərlə mübarizədə milli-mənəvi dəyərlərimizin rolu" mövzusunda tədbir keçirilib.

Tədbirdə Dövlət Komitəsinin Bakı şəhəri üzrə şöbəsinin müdir müavini Ceyhun Əliyev, Bakı şəhəri üzrə şöbənin əməkdaşı Novruz Nuriyev, Yasamal Rayon İcra Hakimiyyəti Aparatının İctimai-siyasi və humanitar məsələlər üzrə şöbə müdirinin müavini - dini qurumlarla işin təşkilatçısı Vaqif Məmmədov, məktəbin direktoru Təranə Paşayeva, müəllimlər və şagirdlər iştirak ediblər.

* * *

Mayın 19-da DQİDK-nın və Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmətin birgə təşkilatçılığı ilə 7 sayılı cəzaçəkmə müəssisəsində "Dini radikalizm və onun fəsadları" mövzusunda tədbir keçirilib. Tədbirdə DQİDK-nın Bakı şəhəri üzrə şöbəsinin müdir müavini Ceyhun Əliyev, Penitensiar Xidmətin Təbriyyə işinin təşkili İdarəsinin böyük inspektoru, ədliyyə kapitanı Ramin Osmanov və 7 sayılı cəzaçəkmə müəssisəsinin rəis müavini, ədliyyə mayoru İlkin Rəhimov iştirak ediblər.

Tədbirdə bildirilib ki, dini radikal fikirlər insanları cəmiyyətdə mövcud olan birgəyaşayış ənənəsinə zərbə vurmaqla yanaşı,

dini məlumatların öz məqsədləri üçün təhrifinə də yol verirlər. Bununla yanaşı, tədbirdə qarşıdan gələn Ramazan ayı ilə əlaqədar məhkumları maraqlandıran suallar çərçivəsində fikir mübadiləsi aparılıb.

* * *

Mayın 19-da DQİDK və Masallı Rayon Təhsil şöbəsinin birgə təşkilatçılığı ilə Masallı rayonu Ərkivan qəsəbəsi Cəfər Cabbarlı adına 1 saylı tam orta məktəbində "Gənc nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində milli-mənəvi dəyərlərimizin rolu" mövzusunda tədbir keçirilib. Tədbirdə DQİDK-nın Masallı bölgəsi üzrə şöbəsinin müdiri Miryəhya Bədirov, Masallı rayon Ziyalılar Cəmiyyətinin sədri Qardaş Fətullayev, Masallı rayon Veteranlar Şurasının sədri Məmmədağa Şiriyev, Masallı rayon Ağsaqqallar Şurasının sədr müavini Ələşraf Niftiyev, Ərkivan qəsəbə Ağsaqqallar Şurasının sədri Şərafət Əzimov, məktəbin direktoru Məniyə Vəhyayeva, məktəbin pedaqoji və şagird kollektivi iştirak ediblər.

Torpaqlarımızın düşmən tapdağından azad edilməsi uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid olmuş həmvətənlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildikdən sonra məruzələr dinlənilib. Müstəqillik əldə etdiyi dövrdən bu günə kimi Azərbaycan gəncliyi ilə vətənpərvərlik mövzusunda aparılan məqsədyönlü işlərin yekunu olaraq indiki gəncliyin yüksək vətənpərvər və yüksək amallara sahib olmasında dövlətimizin xidmətləri diqqətə çatdırılıb, gənclərimizin bu

barədə ətraflı məlumat verilib.

Ağdaş rayon Gənclər və İdman İdarəsinin rəisi Azad Gözəlov və Bakı İslam Universitetinin Zaqatala filialının müəllimi Kamran Məmmədov da çıxış edərək ölkə ərazisində bu sahədə silsilə tədbirlərin keçirilməsini yüksək qiymətləndiriblər.

* * *

Mayın 24-də Qaradağ rayonu Müşfiqabad qəsəbəsi 320 saylı tam orta məktəbdə "İnsan hüquqları ayılığı" çərçivəsində "İnsan hüquqlarının qorunmasında multikultural dəyərlərin rolu" mövzusunda tədbir keçirilib. Tədbirdə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin əməkdaşları Faiq Ələkbərov və Novruz Nuriyev, Müşfiqabad qəsəbə məscidi dini icmasının sədri İlşad Süleymanov, məscidin din xadimi Rauf Əhmədov, 320 saylı tam orta məktəbin direktoru Namiq Cəfərov, qəsəbə ziyalıları, müəllimlər və şagirdlər iştirak ediblər. Tədbirdə insan hüquqlarının qorunmasında multikultural dəyərlərin rolu mövzusunda məruzələr dinlənilib, bu sahədə dövlətimiz tərəfindən atılan müntəzəm addımlar dinləyicilərin diqqətinə çatdırılıb.

* * *

Mayın 25-də Zərdab şəhər Heydər Əliyev Mərkəzində DQİDK-nın Ucar bölgəsi üzrə şöbəsi, "Gənc İstedadların Maariflənmələrinə və İnkişafına dəstək" İctimai Birliyi və Zərdab Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə "Əsl İslam və İslamafobiya" mövzusunda tədbir

ruhda təbriyyə olunmasının onun strateji hədəfi olduğu bildirilib.

* * *

Mayın 19-da DQİDK-nın Sumqayıt bölgəsi üzrə şöbəsi və Zəngilan Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Zəngilan rayonu 33 saylı orta məktəbdə "Gənclərin radikal təsirlərdən və zərərli vərdişlərdən qorunması" mövzusunda tədbir keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Zəngilan Rayon İcra Hakimiyyəti Aparatının İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdir müavini-dini qurumlarla işin təşkilatçısı Şəhlik Əliyev ölkəmizdəki tolerant dəyərlərdən və multikultural ənənələrdən söhbət açıb.

DQİDK-nın Sumqayıt bölgəsi üzrə şöbəsinin əməkdaşları İsmayıl Cəfərov və Şahlar Məmmədov isə ölkəmizdə mövcud olan qeyri-ənənəvi təriqətlər haqqında danışıq onların zərərli fəaliyyətdən söhbət açıb.

* * *

Mayın 24-də Ağdaş şəhərində DQİDK-nın Yevlax bölgəsi üzrə şöbəsinin təşkilatçılığı ilə "İnsan hüquqları ayılığı" çərçivəsində tədbir keçirilib. Tədbirdə Yevlax bölgəsi üzrə şöbənin əməkdaşları, rayonun təhsil və mədəniyyət işçiləri, həmçinin dindarlar və gənclər iştirak ediblər. Tədbirdə çıxış edən DQİDK-nın Yevlax bölgəsi üzrə şöbəsinin müdiri Natiq Əfəndiyev bölgədəki dini durum və bu sahədə görülən işlər

keçirilib. Tədbirdə DQİDK-nın Ucar bölgəsi üzrə şöbəsi, Zərdab rayon İcra Hakimiyyəti, "Gənc İstedadların Maariflənmələrinə və İnkişafına dəstək" İctimai Birliyinin əməkdaşları, dini icma sədrləri, din xadimləri, təhsil işçiləri, ziyalılar, ağsaqqallar, gənclər və orta məktəb şagirdləri iştirak ediblər.

* * *

Mayın 25-də Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin və İsmayilli Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Qubaxəllili kənd tam orta məktəbində "Multikulturalizm və tolerantlıq dövlət siyasətinin bir istiqaməti kimi" mövzusunda tədbir keçirilib. Tədbirdə DQİDK-nın Şamaxı bölgəsi üzrə şöbəsinin əməkdaşı Tural İbrahimov, İsmayilli Rayon İcra Hakimiyyəti Aparatının İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdir müavini-dini qurumlarla işin təşkilatçısı Murad Məhərrəmov, İcra Hakimiyyəti Aparatının Hüquq şöbəsinin müdiri Xətai Abbasov, icra başçısının Qubaxəllili kənd üzrə nümayəndəsi Yaşar Cəlalov, məktəbin direktoru Ramiz Mustafayev, Qubaxəllili kənd məscidi dini icmasının sədri Zülfüqar Həsənov, şəhərin "Məhəmmədiyyə" məscidinin axundu Elnur Yusifov, o cümlədən müəllimlər və şagirdlər iştirak ediblər. Tədbirdə dini radikalizmə qarşı mübarizədən bəhs edən "Fitnə" filmi də nümayiş olunub.

28 may - İtirilmiş dövlətçiliyimizin bərpa edildiyi gün

XIX əsrdən türk-müsəlman xalqlarının milli dəyər duyğusunu və qədim dövlətçilik ənənələrini dağtmağa çalışan Rusiya imperiyası bu məqsədlə Cənubi Qafqazı yüz il boyunca qanlı döyüş meydanına çevirmişdir. Bu siyasətin son məqsədi isə bölgəni türk-müsəlman etnosundan "təmizləmək" idi...

XX əsrin əvvəllərində Rusiyada baş verən inqiballar imperiyanın süqutuna gətirib çıxartdı və bu zaman digər xalqların qarşısında iki yol var idi: ya öz müstəqilliklərini elan edib dövlətlərini qurmalı, ya da müstəmləkə kimi yaşamalması idi. Və Azərbaycan xalqı bu yollardan ən ağırını, həm də ən şərəflisini - öz qanı bahasına müstəqil dövlətini yaratmağı üstün tutdu.

Həmin dövrdə gərgin siyasi vəziyyət yaranmışdı. Həm Cənubi Qafqaz hökumətinin Osmanlıya müharibə elan etməsi, həm də 1918-ci ilin mart ayında azərbaycanlılara qarşı soyqırımının həyata keçirilməsi yeni dövlətin yaradılmasının mühüm olduğunu göstərirdi. Tiflisdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan fraksiyasının yaratdığı Milli Şuranın sədri olan Məhəmməd Əmin Rəsulzadə 1918-ci il may ayının 28-də İstiqlaliyyət Bəyannaməsini qəbul edərək Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin (AXC) yaradıldığını bəyan etdi. Bu, XIX əsrin əvvəllərindən öz dövlətçiliyini itirmiş xalqımız üçün olduqca əhəmiyyətli hadisə idi. İstiqlaliyyət Bəyannaməsində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin demokratik prinsiplər əsasında fəaliyyət göstərən dövlət olduğu göstərilirdi. Onun yaranması xəbəri qısa müddətdə radio vasitəsilə Berlin, London, İstanbul, Moskva və digər iri şəhərlərdə yayılmışdı. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin

idarəçiliyində M.Ə.Rəsulzadə başda olmaqla Fətəli xan Xoyski, Məmməd Həsən Hacınski, Nəsim bəy Yusifbəyli, Xosrovpaşa Sultanov, Xəlil bəy Xasmməmmədov, Səməd bəy Mehmandarov, Əliəğa Şıxlinski, Əlimərdan bəy Topçubaşov, Həsən bəy Ağayev və digər görkəmli şəxslərin misilsiz xidmətləri olmuşdur.

1918-ci il iyunun 4-də AXC ilə Osmanlı arasında sülh və dostluq haqqında müqavilə imzalandı, çox keçmədən Osmanlı dövləti Nuru paşanın rəhbərliyi ilə Azərbaycana hərbi yardım göndərdi. Lakin Nuru paşanın Gəncəyə gəlməsindən ehtiyat edən Gürcüstan hökuməti Milli Şuranın Tiflisdən çıxarılmasını tələb etdi və beləliklə, Milli Şura Gəncəyə köçürüldü. Nuru paşanın Azərbaycana gəlməsi olduqca mühüm hadisə idi, çünki gənc dövlətin ordusu hələ formalaşmamışdı və xarici təzyiqləri dəf etməyə gücdə deyildi. Gənc respublikanı narahat edən məsələlərdən biri də ölkədə ikihakimiyyətliyin hökm sürməsi idi. Bakı şəhəri bolşeviklərin əlinə keçmişdi və Fətəli xan Xoyskinin rəhbərlik etdiyi ikinci hökumətin qarşısında duran əsas məsələ şəhəri azad etməkdə. Bolşeviklər Bakını əldən verməmək üçün hətta ingilis qoşunlarını da köməyə çağırırdılar, lakin Nuru paşanın rəhbərlik etdiyi Qafqaz İslam Ordusu sentyabrın 15-də şəhəri işğalçılarından təmizlədi və iki gündən sonra Milli hökumət Bakıya köçdü. 1919-cu ildə "Muğın Sovet Respublikası"nın ləğv edən AXC bütün Azərbaycan ərazisində öz hakimiyyətini bərpa etməyə nail oldu.

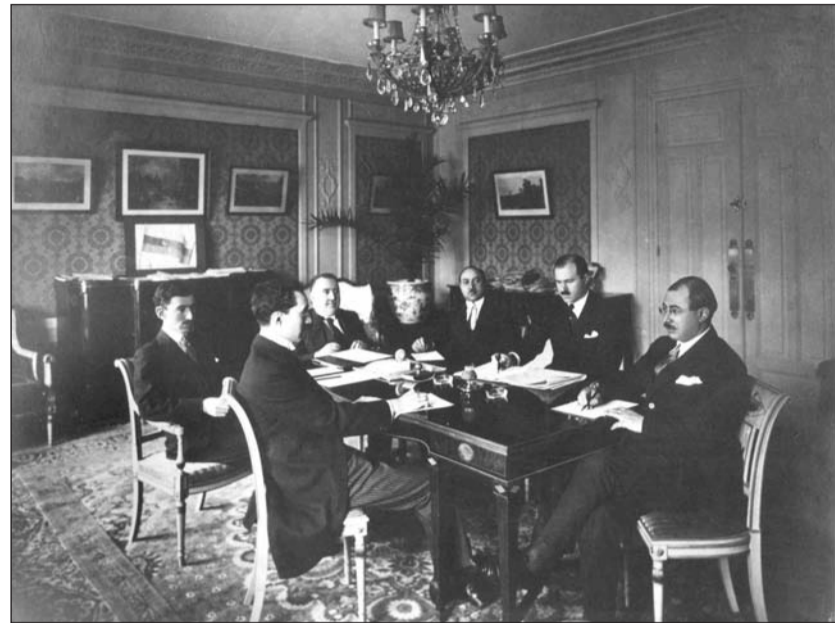
1918-ci il 27 iyun tarixində Azərbaycan dili dövlət dili elan edildi. AXC rəhbəri M.Ə.Rəsulzadə dövlət dili ilə

bağlı öz nitqində deyirdi: "Mən təklif edirəm ki, bundan sonra parlamentə gələn teleqraflar qabaqca türkcəyə tərcümə edilib oxunmalıdır və lazım gələrsə, rusca da oxunsun. Burası Azərbaycan, lisanirəsmimiz türkdür".

AXC dövründə Əlahiddə Azərbaycan Korpusunun yaradılması, Azərbaycan parlamentinin fəaliyyətə başlaması, dövlət bayrağımızın qəbul edilməsi mühüm hadisələr idi. M.Ə.Rəsulzadə 1918-ci il noyabrın 9-dakı çıxışında şanlı bayrağımız haqqında demişdir: "... üç rəngli o məğrur bayraq artıq siyasətən həpimizi birləşdirmişdir". AXC ölkədə mədəni fəaliyyətin inkişafını daim göz önündə saxlayırdı. 1918-ci ildə Qori Müəllimlər Seminariyasının Azərbaycan şöbəsi Qazaxa köçürüldü, Xalq Maarifi Nazirliyi təsis edildi.

AXC yarandıqdan sonra qarşıda duran başlıca vəzifə ölkənin rəsmi olaraq beynəlxalq aləmdə tanınmasına nail olmaq idi. Bu məqsədlə 1919-cu ildə Paris sülh konfransında iştirak edən Əlimərdan bəy Topçubaşov başda olmaqla Azərbaycan parlamentinin üzvləri burada böyük çətinliklərlə qarşılaşdılar. Danışıqlar zamanı antitürk və ermənipərəst mövqe nümayiş etdirən ABŞ Prezidenti V.İlson AXC-nin de-fakto tanınmasından boyun qaçırmasa da, Azərbaycan nümayəndə heyətinin qəti mövqe tutması nəticəsində 1920-ci ildə Böyük Britaniyanın xarici işlər naziri Kerzonun təklifi ilə Antantanın Ali Şurası Azərbaycanın müstəqilliyini de-fakto tanıdı.

Sovet Rusiyası bu ölkənin müstəqilliyini heç cür qəbul etmir, eyni zamanda açıq müdaxilədən

də çəkinirdi. Lakin bu problemin həllini tapa bildilər və hökumət üzvləri arasında çaxnaşma yaratmaqla yeni hökumət kabinetinin yaradılması prosesini ləngidərək XI Qızıl Ordunun Bakıya yaxınlaşmasını təmin etdilər. Sovet Rusiyası iddia edirdi ki, guya bu ordu Bakıdan keçərək Antantaya qarşı mübarizə aparan Türkiyənin köməyinə gedəcəkdir. Əslində isə bu hiylə idi və işğalçılıq planını işə düşmüşdü. AXC ordusunun Qarabağda ermənilərin üsyanını yatırmağa getməsi ilə şimal sərhədlərimizin müdafiəsiz qalmasından istifadə edən Qızıl Ordu asanlıqla Bakını tutdu.

M.Ə.Rəsulzadə və onun tərəfdarları hakimiyyətin kommunistlərə verilməsinə kəskin etiraz edirdilər, lakin onlar qan tökülməsinin qarşısını almaq üçün bir sıra şərtlər altında hakimiyyəti kommunistlərə təhvil verməyə məcbur oldular...

...Azərbaycan yenidən müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra AXC-yə ən layiqli qiyməti Ulu Öndər Heydər Əliyev vermişdir. Ümummilli Lider 1998-ci il mayın

27-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 80 illik yubileyinə həsr olunmuş mərasimdə demişdir: "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması bizim vaxtilə itirilmiş dövlətçiliyimizi bərpa etdi. Eyni zamanda, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması xalqımızın tarixində ilk dəfə demokratik prinsiplər əsasında müstəqil Azərbaycan dövlətinin, hökumətinin yaranmasının əsasını qoydu".

23 ay yaşamasına baxmayaraq, AXC Azərbaycan xalqının milli kimlik ruhunun, dövlətçilik ənənəsinin ölmədiyini bir daha göstərdi. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev 2015-ci il 27 may tarixində Respublika günü münasibətilə keçirilmiş rəsmi qəbulda xalqımızın müdrikliyi barədə fikrini belə ifadə etmişdir: "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılması bir daha göstərdi ki, Azərbaycan xalqı çox istedadlı, vətənpərvər və mütərəqqi xalqdır".

Abdulla ƏFƏNDİYEV

DİNİ QURUMLARIN DÖVLƏT REYESTR MƏLUMATI

Mingəçevir şəhər Mingəçevir kənd "Cümə Məscidi" dini icması

Qeydiyyat tarixi: 17 iyun 2010-cu il

Qeydiyyat №-si: 100110A3 - 413

Dini icmanın ümumi yığıncağının qərarı və digər sənədlərə əsasən Çələbiyev Zahir Burxan oğlu, Cəfərov Sadəddin Mustafa oğlu, Tağıyev Təcəddin Əlisəfa oğlu, Abdullayev Umar Sahib oğlu, Müridov Anar Dağlar oğlu, Abdullayev Ənvər Azər oğlu, Hüseynov Pərviz Vaqif oğlu, Məmmədov Nəriman Qnyaz oğlu dini icmanın təsisçiləri kimi Dini qurumların dövlət reyestrinə daxil edilmişlər.

Dəyişikliklərin qeydiyyat tarixi: 06 may 2016-cı il

Zaqatala rayonu Zəyəm kəndi "Cümə" məscidi dini icması

Qeydiyyat tarixi: 11 dekabr 2009-cu il

Qeydiyyat №-si: 100109A2 -78

Dini icmanın ümumi yığıncağının qərarı və digər sənədlərə əsasən Şabanov Həməzət Bayram oğlu, Abdullayev İlqar Nəbi oğlu, İbrahimov Ramazan İbrahim oğlu və Xəlilov Əhməd Kicikxan oğlu dini icmanın təsisçiləri kimi Dini qurumların dövlət reyestrindən çıxarılmışlar. Şabanov Məhəmmədrəsul Kamaləddin, Muradov Elçin Rafiq oğlu, İsayev Əli Ramazan oğlu və Məmmədov Hicran Eyyaz oğlu dini icmanın təsisçiləri kimi Dini qurumların dövlət reyestrinə daxil edilmişlər.

Dəyişikliklərin qeydiyyat tarixi: 06 may 2016-cı il

İsmayilli rayonu Talıstan kənd "Bilal" məscidi dini icması

Qeydiyyat tarixi: 11 fevral 2010-cu il

Qeydiyyat №-si: 100110A1 -215

Dini icmanın ümumi yığıncağının qərarı və digər sənədlərə əsasən Kamilov Mahmud Əskər oğlu və Əhmədov Namən Nəsir oğlu dini icmanın təsisçiləri kimi Dini qurumların dövlət reyestrindən çıxarılmışlar. Abduləzizov Nicat Qadir oğlu, Qədirov Məhəmməd Hafiz oğlu, Əzizov Orxan Müşfiq oğlu, Məmmədli Ziya Nəriman oğlu və Əzizli Teymur Abbas oğlu dini icmanın təsisçiləri kimi Dini qurumların dövlət reyestrinə daxil edilmişlər.

Dəyişikliklərin qeydiyyat tarixi: 06 may 2016-cı il

Sabirabad rayonu Qaralı kənd məscidi dini icması

Qeydiyyat tarixi: 05 dekabr 2009-cu il

Qeydiyyat №-si: 100109A2 - 60

Dini icmanın ümumi yığıncağının qərarı və digər sənədlərə əsasən Güllüşov Qismət Qardaşəli oğlu dini icmanın təsisçisi kimi Dini qurumların dövlət reyestrindən çıxarılmışdır. Əhmədov Vüqar Ağaisa oğlu, Əhmədov Kərəm Əlisa oğlu, Mehtiyev Elçin Xalis oğlu, Mehtiyev Rəfayıl Qalamirzə oğlu dini icmanın təsisçiləri kimi Dini qurumların dövlət reyestrinə daxil edilmişlər. Əhmədov Ağaisa Soltan oğlu dini icmanın sədri kimi Dini qurumların dövlət reyestrindən çıxarılmış

və Əhmədov Eldar Ağaisa oğlu dini icmanın sədri kimi Dini qurumların dövlət reyestrinə daxil edilmişdir.

Dəyişikliklərin qeydiyyat tarixi: 17 may 2016-cı il

Lənkəran rayonu Velədi kənd məscidi dini icması

Qeydiyyat tarixi: 25 yanvar 2005-ci il

Qeydiyyat №-si: 308

Lənkəran rayonu Velədi kənd məscidi dini icması təsisçilərinin 15.04.2016-cı il tarixli, 02 №-li protokolu ilə həmin dini icmanın ləğv olunması barədə qərar qəbul edilmişdir. Dini icma Dini qurumların dövlət reyestrindən çıxarılmışdır.

Qeydiyyat alınma tarixi: 06 may 2016-cı il

Sabirabad rayonu Yenikənd kənd məscidi dini icması

Qeydiyyat tarixi: 09 mart 2010-cu il

Qeydiyyat №-si: 100110A1-248

Sabirabad rayonu Yenikənd kənd məscidi dini icması təsisçilərinin 21.04.2016-cı il tarixli, 03 №-li protokolu ilə həmin dini icmanın ləğv olunması barədə qərar qəbul edilmişdir. Dini icma Dini qurumların dövlət reyestrindən çıxarılmışdır.

Qeydiyyat alınma tarixi: 06 may 2016-cı il

Astara rayonu Artupa kənd məscidi dini icması

Qeydiyyat tarixi: 29 dekabr 1998-ci il

Qeydiyyat №-si: 255

Astara rayonu Artupa kənd məscidi dini icması (29.12.1998-ci ildə Ədliyyə Nazirliyinin kollegiyası qərarına əsasən 255 nömrəli şəhadətnamə ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır) təsisçilərinin 30.04.2016-cı il tarixli, 01 №-li protokolu ilə həmin dini icmanın ləğv olunması barədə qərar qəbul edilmişdir. Dini icma Dini qurumların dövlət reyestrindən çıxarılmışdır.

Qeydiyyata alınma tarixi: 18 may 2016-cı il

ELAN

Ucar rayonu Rəstəcə kənd məscidi dini icması təsisçilərinin 14.01.2016-cı il tarixli, 02 sayılı protokolu ilə 11.05.1999-cu ildə (276 nömrəli şəhadətnamə) Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçmiş həmin dini icmanın ləğv olunması barədə qərar qəbul edilmişdir.

Lənkəran rayonu Hirkan qəsəbə məscidi dini icması təsisçilərinin 23 may 2016-cı il tarixli (01 sayılı protokol) ümumi yığıncaq qərarı ilə Lənkəran rayonu Hirkan qəsəbə məscidi dini icması ləğv edilməsi barədə qərar qəbul edilmişdir.

“Fitnə”nin təqdimatı oldu

Mayın 25-də Nizami Kino Mərkəzində dini radikalizmə qarşı mübarizədən bəhs edən “Fitnə” filminin təqdimatı keçirilib. Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sifarişi ilə çəkilən film dini radikalizmə qarşı mübarizənin psixoloji, hüquqi, siyasi və mənavi aspektlərindən bəhs edir. Maarifləndirici səciyyə daşıyan film milli-mənavi dəyərlərin qorunması, ölkədə tolerantlığın gücləndirilməsi baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Ekranın tanınmış din xadimləri, alimlər gənclərin radikal dini hərəkatların təsiri altına düşməməsi, onların məlumatlılığının təmin edilməsi üçün təhsilin əhəmiyyəti haqqında danışırlar. Dünyada İslam və digər dinlərdən öz siyasi məqsədləri, radikal qruplardan isə geosiyasi maraqları naminə istifadə edən qüvvələr az deyil. Təsadüfi deyil ki, 2016-cı il ölkəmizdə “Multikulturalizm ili” elan edilib. Biz İslam

dünyasının bir hissəsiyik və İslam ölkələrində baş verən proseslər bu və ya digər dərəcədə istər-istəməz bizə təsir edir. Film gəncləri radikal dini qrupların təsirinə qorumağın təbliğinə yönəlib.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi dini radikallığa və ekstremizmə qarşı məqsədyönlü mübarizə aparır. Bu məqsədlə regional konfranslar, seminarlar, görüşlər keçirilir, habelə kitab və digər materiallar nəşr edilir.

Filmə dini radikalizmin qurbanları, habelə bu cinayətlərə görə məsuliyyətə cəlb olunanlar göstərilir.

Filmin ssenari müəllifi Nadir Bədəlov, məsləhətçilər Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədr müavinləri Səyavuş Heydərov və Gündüz İsmayılov, ekspert Milli Məclisin deputatı Elman Nəsirovdur.

Bakı və Abşeron üzrə namaz vaxtları

Gün	Sübh azanı	Gün çıxır	Zöhr azanı	Əsr azanı	Axşam azanı	İşə
1	4:10	5:41	12:38	17:33	19:51	21:00
2	4:08	5:39	12:38	17:33	19:52	21:01
3	4:07	5:38	12:38	17:34	19:53	21:03
4	4:05	5:37	12:37	17:34	19:54	21:04
5	4:03	5:36	12:37	17:35	19:55	21:06
6	4:02	5:34	12:37	17:35	19:56	21:07
7	4:00	5:33	12:37	17:36	19:57	21:08
8	3:59	5:32	12:37	17:37	19:58	21:10
9	3:57	5:31	12:37	17:37	19:59	21:11
10	3:56	5:30	12:37	17:38	20:00	21:12
11	3:54	5:29	12:37	17:38	20:01	21:14
12	3:53	5:28	12:37	17:39	20:02	21:15
13	3:51	5:27	12:37	17:39	20:03	21:17
14	3:50	5:26	12:37	17:40	20:04	21:18
15	3:48	5:25	12:37	17:40	20:05	21:19
16	3:47	5:24	12:37	17:41	20:06	21:21
17	3:46	5:23	12:37	17:42	20:07	21:22
18	3:44	5:22	12:37	17:42	20:08	21:23
19	3:43	5:21	12:37	17:43	20:09	21:25
20	3:42	5:20	12:37	17:43	20:10	21:26
21	3:40	5:20	12:37	17:44	20:11	21:27
22	3:39	5:19	12:37	17:44	20:12	21:28
23	3:38	5:18	12:37	17:45	20:13	21:30
24	3:37	5:17	12:37	17:45	20:14	21:31
25	3:36	5:17	12:37	17:46	20:15	21:32
26	3:35	5:16	12:38	17:46	20:16	21:33
27	3:34	5:15	12:38	17:47	20:17	21:34
28	3:33	5:15	12:38	17:47	20:17	21:36
29	3:32	5:14	12:38	17:48	20:18	21:37
30	3:31	5:14	12:38	17:48	20:19	21:38
31	3:30	5:13	12:38	17:49	20:20	21:39

Bakı ilə digər şəhərlər arasındakı namaz vaxtı fərqləri (dəqiqə): Sumqayıt +1, Mərcəz, Siyəzən, Neftçala +3, Astara, Qusar, Hacıqabul, Şabran, Şirvan, Salyan, Xaçmaz +4, Ağsu, Quba, Lənkəran, Masallı, Biləsuvar +5, Cəlilabad, İsmayıllı, Kürdəmir, Saatlı, Sabirabad, Şamaxı, İmişli, Lerik +6, Qəbələ, Göyçay, Yardımlı, Ucar, Zərdab +8, Ağdam, Ağdaş, Ağcabədi, Beyləqan, Bərdə, Fizuli, Horadiz, Qax, Oğuz, Mingəçevir, Yevlax +10, Balakən, Cəbrayıl, Goranboy, Tərtər, Qubadlı, Şəki, Şuşa, Zəngilan +13, Gəncə, Daşkəsən, Xanlar, Laçın, Gədəbəy, Kəlbəcər, Ordubad, Tovuz, Şəmkir, Zaqatala +15, Qazax, Naxçıvan, Ağstafa, Babək, Culfa, Şahbuz, Şərur +18, Marneuli (Tiflis) +20.

* Təqvim Azərbaycan MEA-nın Şamaxı astrofizika rəsədxanası tərəfindən hazırlanmış cədvəl əsasında tərtib olunmuşdur.

2015-ci ilin yekunlarına həsr olunan Hesabat nəşr edilib

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin 2015-ci ilin yekunlarına həsr edilən Hesabatı çap olunub. Nəşr Komitənin 2015-ci il ərzində fəaliyyət sahələri üzrə həyata keçirdiyi tədbirləri, təbii etdiyi yenilikləri əhatə edir. Nəşrdə ötən il Komitənin əsas fəaliyyətinin milli-mənavi dəyərlərin təbliği, radikalizmlə mübarizə, respublikada dini durumun öyrənilməsi, dini qurumlarla əməkdaşlığın genişləndirilməsi, Azərbaycanın zəngin

tolerantlıq ənənələrinin ölkə daxilində və beynəlxalq aləmdə təbliğ edilməsi istiqamətinə yönləndirildiyi və bu sahədə görülən işlər əksini tapıb. Eyni zamanda, Hesabatda qeyd edilib ki, Dövlət Komitəsinin ötən il ərzində fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən birini radikalizmlə mübarizə təşkil edib. Bu sahədə həyata keçirilən tədbirlər silahlı qüvvələr, hüquq-mühafizə orqanları, dini icmalar və dini təhsil müəssisələrini, orta, orta ixtisas və ali məktəbləri, qaçqın və

məcburi köçkünlərin kompakt yaşadığı əraziləri, cəzaçəkmə müəssisələrini əhatə edib.

Dini qurumların dövlət qeydiyyatına alınması prosesinin davam etdirilməsi nəticəsində qeydiyyata alınan dini icmalar, ölkəyə gətirilən və ya ölkədə çap olunan zərərli dini ədəbiyyatın yayılmasının qarşısının alınması istiqamətində görülən tədbirlər, Dövlət Komitəsi tərəfindən dini maarifləndirmə sahəsində çap edilən kitablar barədə məlumat, il ərzində baş tutan tədbirlər, görüşlər, xarici səfərlərlə bağlı fotosəkillər də Hesabatda yer alıb.

Nəşr geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulub. Media nümayəndələri Hesabatı istinad edərək Komitənin fəaliyyəti barədə müxtəlif məlumatlardan istifadə edə və paylaşa bilərlər.

QAFQAZ MÜSƏLMANLARI İDARƏSİ											
RAMAZAN AYININ TƏQVİMİ											
2016 Bakı şəhəri											
Hicri 1437	Miladi 2016	İmsak vaxtı	Sübh azanı	Gün çıxır	Zöhr azanı	Əsr azanı	Gün batır	Məğrib azanı	İşə azanı	Gecə yarısı	
01 Ramazan	07 İyun	03:10	03:25	05:11	12:39	17:52	20:08	20:25	21:46	23:47	
02 Ramazan	08 İyun	03:10	03:25	05:10	12:40	17:52	20:09	20:25	21:46	23:47	
03 Ramazan	09 İyun	03:09	03:24	05:10	12:40	17:52	20:09	20:26	21:47	23:47	
04 Ramazan	10 İyun	03:09	03:24	05:10	12:40	17:53	20:10	20:27	21:48	23:47	
05 Ramazan	11 İyun	03:09	03:24	05:10	12:40	17:53	20:10	20:27	21:49	23:47	
06 Ramazan	12 İyun	03:08	03:23	05:10	12:40	17:53	20:11	20:28	21:49	23:47	
07 Ramazan	13 İyun	03:08	03:23	05:10	12:40	17:54	20:11	20:28	21:50	23:47	
08 Ramazan	14 İyun	03:08	03:23	05:10	12:41	17:54	20:12	20:29	21:50	23:47	
09 Ramazan	15 İyun	03:08	03:23	05:10	12:41	17:54	20:12	20:29	21:51	23:47	
10 Ramazan	16 İyun	03:08	03:23	05:10	12:41	17:55	20:13	20:29	21:51	23:48	
11 Ramazan	17 İyun	03:08	03:23	05:10	12:41	17:55	20:13	20:30	21:52	23:48	
12 Ramazan	18 İyun	03:08	03:23	05:10	12:42	17:55	20:13	20:30	21:52	23:48	
13 Ramazan	19 İyun	03:08	03:23	05:10	12:42	17:56	20:14	20:30	21:53	23:48	
14 Ramazan	20 İyun	03:08	03:23	05:10	12:42	17:56	20:14	20:31	21:53	23:48	
15 Ramazan	21 İyun	03:08	03:23	05:10	12:42	17:56	20:14	20:31	21:53	23:49	
16 Ramazan	22 İyun	03:08	03:23	05:11	12:42	17:56	20:14	20:31	21:53	23:49	
17 Ramazan	23 İyun	03:08	03:23	05:11	12:43	17:56	20:14	20:31	21:53	23:49	
18 Ramazan	24 İyun	03:09	03:24	05:11	12:43	17:57	20:15	20:31	21:53	23:49	
19 Ramazan	25 İyun	03:09	03:24	05:11	12:43	17:57	20:15	20:32	21:54	23:50	
20 Ramazan	26 İyun	03:10	03:25	05:12	12:43	17:57	20:15	20:32	21:54	23:50	
21 Ramazan	27 İyun	03:10	03:25	05:12	12:43	17:57	20:15	20:32	21:53	23:50	
22 Ramazan	28 İyun	03:10	03:25	05:12	12:44	17:57	20:15	20:32	21:53	23:50	
23 Ramazan	29 İyun	03:11	03:26	05:13	12:44	17:57	20:15	20:32	21:53	23:51	
24 Ramazan	30 İyun	03:12	03:27	05:13	12:44	17:57	20:15	20:31	21:53	23:51	
25 Ramazan	01 İyul	03:12	03:27	05:14	12:44	17:57	20:15	20:31	21:53	23:51	
26 Ramazan	02 İyul	03:13	03:28	05:14	12:44	17:57	20:15	20:31	21:52	23:52	
27 Ramazan	03 İyul	03:14	03:29	05:15	12:45	17:57	20:14	20:31	21:52	23:52	
28 Ramazan	04 İyul	03:14	03:29	05:15	12:45	17:57	20:14	20:31	21:52	23:52	
29 Ramazan	05 İyul	03:15	03:30	05:16	12:45	17:57	20:14	20:31	21:51	23:52	

Şəvval ayının 1-i (6 İyul) Fitr bayramıdır!

Baş redaktor Səyyad ARAN	Redaksiya şurası: Şeyxülislam Allahşükür PAŞAZADƏ, Anar, Arxiyepiskop Aleksandr, Əflatun AMAŞOV, Gövhər BAXŞƏLİYEV, Nizami CƏFƏROV, Vasim MƏMMƏDƏLİYEV, Oqtay ORUCOV (məsul katib), Gennadi ZELMANOVİÇ.	Ünvan: AZ 1001, Bakı şəhəri, Əhməd Cavad küçəsi, 12 Telefon: 492 65 23; 437 31 15 Tel/fax: 497 15 39 E-mail: redaksiya@scwra.gov.az	Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin bölgələr üzrə müxbir məntəqələri: Bakı şəhəri üzrə şöbə - (055) 635 98 90 Sumqayıt bölgəsi üzrə şöbə - (018) 654 05 33 Lənkəran bölgəsi üzrə şöbə - (025) 255 39 84 Masallı bölgəsi üzrə şöbə - (025) 215 51 59 Şirvan bölgəsi üzrə şöbə - (021) 215 21 30 Quba bölgəsi üzrə şöbə - (023) 335 22 70 Ucar bölgəsi üzrə şöbə - (028) 235 50 97 Yevlax bölgəsi üzrə şöbə - (022) 338 55 95 Ağcabədi bölgəsi üzrə şöbə - (021) 275 52 00 Zaqatala bölgəsi üzrə şöbə - (024) 225 32 23 Şəki bölgəsi üzrə şöbə - (024) 244 03 16 Şamaxı bölgəsi üzrə şöbə - (055) 291 40 80 Gəncə bölgəsi üzrə şöbə - (022) 236 91 11 Tovuz bölgəsi üzrə şöbə - (050) 499 87 53 İmişli bölgəsi üzrə şöbə - (021) 246 02 90	Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsində yığılıb səhifələnməmiş, "Azərbaycan" nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.	Əlyazmalara ray verilmir və onlar geri qaytarılmır. Aylıq qəzet Tiraj: 1200 Sifariş: 568
	Qəzet 7 may 2009-cu ildən nəşr olunur. Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində 19 mart 2009-cu ildə qeydiyyatdan keçmişdir. Qeydiyyat nömrəsi: 2894				